

V I E N Y B Ė

77 M. 28 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1963 M. RUGPIŪČIO (AUGUST) 2 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Vasara eina Lietuvos žeme - vaizdelis iš Dzukijos.

Branduolinių bandymų nutraukimo sutarties belaukiant

Ar istorinis susitarimas dėl branduolinių bandymų nutraukimo sutarties, kurią netrukus Maskvoje ketina pasirašyti JAV, D. Britanijos ir Sovietų Sąjungos užsienio politikos tvarkytojai, atneš naują laikotarpį Rytų-Vakarų santykiuose?

Šitokį klausimą stato pasaulio spauda, informuodama apie Maskvoje pasibaigusius pasitarimus ir komentuodama patį faktą.

Prezidentas Kennedy, perėjęs penktadienį per radiją ir TV, amerikiečiams aiškino būsimą sutartį, rengdamas dirvą ir sekančiam žingsniui — tos sutarties ratifikavimui Amerikos Kongrese.

Visi sutinka, kad sutartis, numatanti branduolinių ginklų bandymų sustabdymą erdvėje, atmosferoje ir po vandeniu, yra nepilna, nes už savo ribų palieka bandymus po žeme. Tačiau bend-

ro pasitenkinimo esama dėlto, kad padaryta pradžia tolimesniems pasitarimams, vedantiems į susitarimus nuginklavimo srityje.

Pagrindiniai tos sutarties kritikai kimba prie to, kad ji dar nesanti kertiniu akmeniu nusiginklavimui. Šis susitarimas kalba tiksliai apie tokių bandymų sustabdymą, kur nereikalinga inspekcija ir tikrinimas vietoje, nes tokie bandymai esamom priemonėm jau gali būti susekti.

Apie tai kalbėjo ir prez. Kennedy. Pilnutinei sutarčiai, kuri apimtų ir po žeme vykdomus bandymus, reikėtų susitarimo dėl inspekcijos ir kontrolės. Sovietai griežtai spiriasi prieš inspektorius, argumentuodami, kad tokie inspektoriai gali daugiau šnipinėti negu kontroliuoti. Vakariečiams tuo tarpu dar

nepasisekė palaužti rusų nepasitikėjimą ir įtarinėjimus.

Tačiau ši sutartis, kad ir nepilna, vistiek ji atneša užtikrinimą, kad, galbūt, žmonija bus apsaugota nuo radioaktyviųjų kritulių, kurie yra pavojingi bet kokiam gyvybei žemėje.

Suprantama, kad ta sutartis dar nepadarė pasaulio saugesniu. Kaip Amerika rūpinosi, taip ir toliau rūpinsis savo saugumu ir nesumažins savo budrumo, kaip prez. Kennedy savo kalboje amerikiečiams nurodė.

Sutartyje yra numatyta vieta, kuri kalba, jog pasirašiusioji šalis gali nuo jos atsisakyti po trijų mėnesių, jei paaiškėtų, kad ji kenkia krašto interesams.

Ta klauzulė įgalina Maskvą nutraukti sutartį,

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Žinoti yra numatyti. O numatyti yra pagrindinė visų mokslų savybė. Dažnai klausama: istorija ar mokslas, ar tik įvykių literatūrinis atpasakojimas? Jei mokslas, atpasakojami įvykiai turi turėti ryšį, santykį, ir kryptį. Kitais žodžiais, istorija privalėtų žmogui siek tiek numatyti jo ateitį, kaip, užkaitus vandenį, numatoma, kad jis užvirs. Demokratai liberalai, kaip italas istorikas-filosofas Croce, tiesa, ir sako, kad žmonijos istorija tai laisvės pasaka. Iš kitos pusės marksistai teigia, kad žmonija einanti iš vergijos į baudžiavą (šiuo tarpsniu iš kapitalinės vergijos į komunistinę baudžiavą). Kaip puiku būtų numatyti (jei istorija, iš tikrųjų, mokslas, ne literatūra), būsimus žmonijos, ar pavienės tautos žingsnius! Kas lietuvių Penktaisiais Metais tiksliai numatė, kad 1918 m. tautos atstovai paskelbs nepriklausomą Lietuvos valstybę, o sąlygos leis jai 22 metus gyventi? Iš savos, ar Europos, ar žmonijos istorijos ar gali kuris lietuvis šiandien apytiksliai nustatyti metą, kada vėl tautos daugumos troškimas taps kūnu?

Drauge (liepos 13) patalpinta Romoje daryta vyriausios Marijonų vienuolijos vadovybės nuotrauka. Pavardės: Sielski, Bražys, Sipovič (galva), Klimaszewski, Miciūnas, Perz, Rėklaitis, Roslon, Vaišnora. Vilniaus Tiesoje (kovo 29) vienos įmonės išsilavinusiųjų darbininkų: nuotrauka meistras Mikštas, Kulikovas, Jočius, Mažuolis, Korinkovas. Straipsnį "Ne skarda kala" pasirašo: Levinas, Vilčinskienė, Dukstulskaitė, Borisovas. Lietuvoje "tautų draugystė" vykdoma prievarta, Romoje savanoriškai.

Juodukų sąjūdis Amerikoje yra, nelyginant, tautinės mažumos — išsiliejęs dažnai bolševikiškas priemonėmis gtvėse. Ne tuo keliu šimtas milijonų per šimtą metų Amerikon priimtųjų iš viso pasaulio ateivių iškovojo sau pilietinės žmogaus teisės! Kalifornijos japonų laikraštis ne tuščiomis įspėjo juodukų vadus tiksliau susitvarkyti viduje. New York Times pastebėjo: kuo daugiau juodukams duodama, tuo labiau jie nerimsta. Amerikos lietuviai nesyk gyvenime susidūrė su juodukais. Turime net vieną kitą lietuviškai kalbantį, o jų mokiniai mūsų seselių mokyklose kai kur pramoksta lietuviškai dainuoti. Bet bendrai (kaip Detrito Žiurkakaimyje, ar Brooklyno East New Yorke) santykiai buvo: aukštesnės kultūros lietuvių su žemesnės kultūros juodukais. Vieną vaizdą anuosyk pateikė Darbininko bendradarbis. Mūsų spaudoje, tačiau, šiuo klausimu nedaug parašoma. Santykį dabar dažnai lietuviai išsprendžia savo nuosavybes parduodami ir išsikraustydami kitur. Bet netrukus nebebus kur trauktis nuo juodojo antplūdžio. Reikės stoti greta kitų baltųjų amerikiečių ir rimtai išspręsti parūstėjusį galvosūkį.

Per šimtą metų bent 50 lietuvių poetų bandė versti vieną ar kitą lenkų kalba rašiusio mūsų poeto Mickevičiaus kūrinį. Taip teigia V. Maciūnas "Tremties Metų" leidinyje (1947 m.) — minint 400 metų pirmosios mūsų spausdintos knygos sukaktį. Sako: Mickevičiaus "Ponas Tadas" neabejotinai vienas žymiausių tos rusies veikalų pasaulinėje literatūroje. Jis sužavėjo visą to meto lenkų visuomenę, tremtyje ir tėvy-

Jonui Januškiui mirus...

Bostone liepos 1 d. staiga miręs Jonas Januškis Keleivų išbuvo lygiai 18 metų (nuo 1945 m. liepos 1 d. iki 1963 m. liepos 1 d.). Per tą laiką tik keli mėnesiai tebuvo, kada jis dėl ligos negalėjo su plačia Keleivų šeima savo mintimis dalintis. O visą kitą laiką jo minčių pilnas buvo Keleivis. Todėl Keleivio šeima jį jau gerai pažino. Januškis Keleiviui ir visam lietuvių socialistiniam sąjūdžiui buvo svarbus asmuo.

Januškis buvo gimęs 1900 m. vasario 9 d. Čekų km., Viekšnių vis.

Mokėsi Viekšnių keturklasėje mokykloje, vėliau Šiaulių gimnazijoje. Ten jis jau buvo prie pabaigos, kai buvo mestas šūkis, vyrus Lietuvos gintis kviečiąs. Jis buvo vienas to nedidelio Šiaulių gimnazistų būrelio, kuris, tą šūkį išgirdęs, metė mokyklos suolą ir stojo karių eilėna, kovojo lenkų ir rusų frontuose.

Grįžęs į Šiaulius, 1921 m. baigė gimnaziją ir, gavęs Šiaulių srities vartotojų kooperatyvų sąjungos stipendiją, išvyko į Leipcigo universitetą, kur 1925 m. baigė ekonominius mokslus. Stojė į darbą stipendiją davusioji sąjunga. 1926 m. buvo išrinktas į seimą, o jį paleidus dirbo Kooperatyvų sąjungoje, bet neilgai.

1927 m. rugsėjo mėn. buvo suimtas, po kurio laiko išstremtas į Varnių koncentracijos stovyklą. Kitų metų vasario mėn. paleistas ir leistas gyventi Klaipėdoje, bet birželio mėn. vėl suimtas, mėnesį kalintas ir visam karo stovui išstremtas į gimtąjį Čekų kaimą.

Nematydamas greitos karo stovio pabaigos, nutarė verčiau iš Lietuvos pasišalinti, negu gyventi nuolat

Velionis Jonas Januškis prie rašomojo stalo.

poliicijos priežiūroje, izoliuotam nuo bet kurios politinės veiklos.

Pirma gyveno Latvijoje, vėliau Lenkijoje, Vokietijoje, o Hitleriui čia įsigalėjus, — Prancūzijoje, visur aktingai dalyvaudamas lietuvių emigrantų veikloje.

Čia porą metų redagavo Naująją Gadynę, leista New Yorke, o nuo 1945 m. liepos 1 d. buvo pakviestas Keleivio redaguoti, kurį Margarita ir Stasys Michelsonai perleido Liet. Socialdemokratų S-gai. Šitose pareigose jis išbuvo iki 1953 m. kovo mėn., kada jį ištiko antrasis širdies smūgis (pirmasis ištiko 1952 m. gruodžio mėn., bet jį ir daktaras palaikė paprastu apalpinimu ir todėl nevertu dėmesio).

Po to atsivagavęs vėl grįžo į darbą, bet gegužės mėn. ištiko trečias, dar sunkesnis smūgis, kurį jis vis dėlto įveikė, būsimo žmonos Liotos pasiukojamai slaugomas, ir, pas brolių Juozą gerai pailsėjęs, stojo į senąjį redaktoriaus darbą, o nuo lapkričio 1 d. St. Michelsonui išėjus į pensiją, užėmė jo eitas Keleivio įstaigos vedėjo pareigas ir pasiėmė redaguoti pirmąjį ir antrąjį puslapį.

Januškis dar studijuodamas rašė socialdemokratų jaunimo leidžiamoj Ziežirboj, Socialdemokrate, bei Profesinėse Žiniose, o vėliau redagavo Darbininkų Balsą, Naująją Gadynę (Kaune), Berlyne ir Paryžiuje emigrantų leista Kovą, atvykęs į JAV, kaip jau minėta, redagavo Naująją Gadynę ir Keleivį.

Argentinoje

ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSO 35 METŲ SUKAKTIS

Rugpjūčio 17 ir 24 dienomis Buenos Aires išėnags nepartinis, seniausias ir plačiausiai skaitomas lietuvių laikraštis Pietų Amerikoje minės savo 35 metų sukaktį.

A. L. Balso Leidykla, besirengdama tai sukakčiai, šitaip rašo savo laikraščio liepos 18 d. laidoje:

Spausdinto lietuvių žodžio darbe Argentinos Lietuvių Balsas užima reikšmingą vietą mūsų tautos istorijoje. Šimtai bendradarbių iš viso lietuviško pasaulio jau 35 metus, be pertraukos, reiškia savo mintis Argentinos Lietuvių Balso skiltyse. Lietuvių literatūros kūriniai, proza, poezija, pasaulinės ir lietuviško pasaulio informacijos papildo Argentinos Lietuvių kolonijos gyvenimo kronikas ir organizacijų veiklos aprašymus. Jame skelbiamų Redakcijos ir bendradarbių minčių dėka, kolonijoje jaučiami tobulėjimo reiškiniai, organizaciniais ir individualiais atžvilgiais. Per jį susirado tūkstančiai gyvenimo audrų išblaškytų brolių. Ne tik informavimo, bet artinimo ir jungimo nuopelnus Argentinos Lietuvių Balsui pripažįsta ne vien tik mūsų nuolatiniai skaitytojai, rėmėjai ir bendradarbiai, bet ir įvairių eksperimentų bandytojai.

Ši Argentinos Lietuvių Balso laida turi numerį 1211. (Be to, pradžioje, BALSO vardu išėjo 60 numerių, kas jau sudaro 1271 laidą). Be kita, komplektuose glūdi Argentinos lietuvių gyvenimo ir veiklos brangiausias, ne visuomet lengvai gaunamos, datos. Šis visas darbas yra įmanomas vien A. L. Balso Leidyklos pastyrimo ir nuolat didėjančio nuoširdžių rėmėjų skaičiaus dėka. Nuo šapirografo, o per 35 metus prieita prie moderniškesnių spausdinimo galimybių, kurias, deja, nuolat reikia tobulinti, kad nebūtų atsilikta nuo kitų kultūrinių tautų išieivijos.

Be laikraščio, A. L. Balso Leidykla kartas nuo karto išleidžia vieną kitą lietuvišką knygą. Ir dabar kelių autorių veikalai laukia galimybes, surinkti ir, nupirkus popierį, atspausdinti. (Paskui bent 80% išdalinti).

Lietuviškas knygas ir ispanų kalba knygas apie Lietuvą (pav. Lituania Antigua) A. L. Balso Leidykla stengiasi įteikti toms mūsų šeimynoms, kuriose auga naujas atžalynas.

Šį mėnesį, minint Dariaus ir Girėno atminimui įamžinti skirtą Išeivų Dieną, — Lituaniškos Sakalams 30 metų, — A. L. Balso Leidykla išleidžia inž. Juozo Bukevičiaus lietuvių ir ispanų kalbomis parašytą iliustruotą leidinį.

Visiems tiems darbams reikalinga nuoširdi šviesios lietuvių visuomenės pavieni ir organizacinė talka.

Rugpjūčio (Agosto) mėnesis, 1963, yra A. L. Balso darbo 35 metų sukakties minėjimo mėnesis. Girdėti, kad be pavienių spaudos mecenatų organizuojamos talkos, parengimus A. L. Balso naudai žada padaryti ir organizacijos, kurioms A. L. Balsas visą laiką tarnauja.

Be svečių ir viešnių ir tolimesnių Argentinos miestų, A. L. Balso minėjime bus dalyvių iš Urugvajaus ir Brazilijos.

Kaip nepaprastas įvykis mūsų minėjime bus dalyvavimas Jungtinių Tautų lietuvių spaudos atstovės, žurnalistės ir seniausio lietuvių laikraščio pasaulyje Vieniybės redaktorės Saimonijos Narkėliūnaitės, A. L. Balso leidėjai, susirašinėdami su gerb. S. Narkėliūnaitė, jos atvykimą Argentinon sutarė rugpjūčio mėnesiui, nes jau bus praėję didieji SLA rengimai, o ALC suakutvinis mėnesis bus spalio. Trumpo vizito metu viešnios globa rūpinsis kvietėjai — A. L. Balso Leidykla.

Argentinoje mirė ten 1910 m. apsigyvenęs Pr. Krapavickas, naujai tėvynei palikdamas trys išmoksintus sūnus.

NAUJAUSIOS ŽINIOS APIE DIVIDENDUS

4 1/4% metams

Paskutinius dividendus sudaro 3 1/4% reguliarus ir 1/4% specialus, indėliams įdėtiems už visus ketvirtius pirm idėjimo dienos.

Apskaičiuojami metų KETVIRČIAIS nuo padėjimo dienos

Naudokitės žemiausiomis kainomis Taupymo Banke GYVYBES APBANKE. Užeikite ar DRAUDA. Užeikite ar jarašykite — gausite daugiau informacijų.

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

Incorporated 1860
A Mutual Bank "... where your money works only for YOU!"
Central Office: 539 Eastern Parkway
Broadway Office: 135 Broadway Brooklyn, N. Y.
Massapequa Office: Hicksville Road and Jerusalem Avenue

Approved Insured by the National Deposit Insurance Corporation

MINKŲ RADIOJO PARENGIMAS

Boston, Mass. — Paskutinis šios vasaros sezono didysis linksmas lietuviškos radijo programos 29 m. sukaktuvių piknikas įvyks gražiam Ramuvos Parke, Claremont Ave., Brocktone, rugpjūčio 11 d., sekmadienį.

Programa, kaip kasmet, įvairi ir įdomi. Visuomet malonu žiūrėti į mūsų tautinius šokius, kuriuos žavingai atlieka Lietuvių Tautinių šokių sambūris, vadovaujant Onai Ivaškienei. Svečiai dalyviai šįmet bus energingi ukrainai, kurių smagi muziką ir gyvi šokiai linksmins visus. Šokėja Ludmilla Beskrowny pašoks vengrų šokį, Magikas "All the Fakir" ir jo asistentė suldomins publika savo nepaprastais špousais. Bus metinės, tradicinės lietuviškos gražuolės "Miss Lithuania of N. E." rinkimai. Pereitų metų gražuolė buvo Diana Kaucytė iš Dorchesterio. Vaikus linksmins klounas. Bus šokių kontesta! suaugusiems ir jaunimui. Šokių kontestų laimėtojai bus apdovanoti gražiom dovanom, kurias dovanos Boston School Committee pirminkė adv. Louise Day Hicks.

Išrinkta gražuolė bus apdovanota grožio taure Bostono miesto mero John F. Collins, taipgi suknele ir kojinių Kay's Fashion Shop, batais ir rankinuku Spencer Batus krautuvis, ir gėlių "Belle Florists and Gift Shop" ir visi So. Bostono biznerial.

Perrinkt gražuolėm ir šokių kontestų rinkėjų komitete šie met dalyvaus: Bostono School Committee pirminkė, adv. Louise Day Hicks; viena iš pirmu išrinktu gražuolu Dorothy Gričiute O'Brien; Liet. Tautinių Šokių sambūrio vedėja Ona Ivaškienė; veikėja Kathryn Namakslene; adv. Juozas Thomas iš Cambridge; ir biznerialus Vytautas Stelmokas. Programa prasidės 4-tą val. p. p.

Be minėtos įdomios programos, bus traukimas gerų laimėjimo ir įžangos dovanų. Nebūtų piknikas be skanių, lietuviškų valgių ir draugiškų gėrimų, kurių bus užtektinai. Šokiui gros Ferd. Šmito orkestras iki 9 val. vak.

Kam nuobodžiauti namuose rugpjūčio 11 d., jei galima susitikti su mielom giminėm, draugais ir pažįstamais, paskutiniam šios vasaros sezono linksmam radijo piknike, maloniam, lietuviškam Ramuvos Parke, Brocktone? Busas išeis nuo Liet. Pil. Klubo, kam-pas E ir Broadway, South Bostone, 1:30 val. po pietų. Kviečia visus seniausių lietuviškų radio programų, 29 metų sukaktuvių pikniką, rugp. 11 d.

Steponas ir Valentina Minkai

REMIKITE BIZNERIUS, KURIE SKELBIASI VIENYBĖJEI

THE Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave. Restaurant
Brooklyn 8, N. Y. *Ona ir Jonas Valaičiai*

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė Jaukus baras Salė susirinkimams vestavėms ir pobūviams Gali tilpti 200 žmonių LIETUVIŠKIEMS suejimams nemokamai VACYS STEPONIS Savininkas

48 East 20th St. New York City

Lietuviškoje Chicagoje

— Auksė Liulevičiūtė baigė Loyolos universitetą ir gavo B. S. laipsnį. Ji ten studijavo fiziką. Studijas žada tęsti Wisconsin universitete, kur sieks magistro laipsnio.

— Audronė Petrulytė ir Jonas Meškauskas liepos 6 d. sukūrė lietuvišką šeimą. Abu turi bakaluro laipsnius ir nuo rudenio planuoja gilinti studijas. Audronė karta mokytojaus vienoje aukšt. mokykloje.

— Agnė Žitkienė, gyvenanti Seattle mieste, Washingtono valstybėje, atostogas praleido Chicagoje ir aplankė gimines bei pažįstamus. Chicagoje gyvena jos motina Lietuvninkienė, dr. V. Kudirkos jauniausioji sesuo, jau ilgesnį laiką sunkokai serganti. Čia taip pat yra įsikūrę Žitkienės 3 broliai ir 2 seserys. Viešnia Seattle mieste gyvena su vyru ir dviem dukromis, kurių viena jau baigė universitetą, o kita yra bebaigianti — šiuo metu pertraukusi studijas dirba. Viešnia, aplankiusi Vienybės atstovą Chicagoje, skundėsi, kad Seattle yra maža lietuvių ir norėtų persikelti Chicago, bet turimos tarnybos ir nuosavybės tame tolimame mieste prie Pacifiko tuo tarpu neleidžia to padaryti.

— Izida Petravičiūtė, dail. V. Petravičiaus dukra, baigė Illinois un-tą Urbanoje bakaluro laipsniu. Studijavo anglų kalbą. Izida taip pat domisi žurnalistika.

— Mindaugas Vygantas birželio 7 d. Illinois un-te gavo medicinos daktaro laipsnį. Studijuodamas gimnazijoje ir Loyolos un-te, plačiai pasireiškė sportinėje veikloje, dalyvaudamas amerikiečių varžybose. Paskutinius 4 metus, lankydamas Illinois un-to medicinos mokyklą, daugiausia laiko skyrė tik studijonui.

— Dr. J. B. Jerome, Vienybės skaitytojas, kartu su žmona yra išvykęs atostogoms į Californiją.

— Muz. J. Bertulis šiuo metu vieši Europoje. Yra aplankęs ar dar aplankys Vokietiją, Italiją, Šveicariją.

— S. Barcus šeimos radijo programoje liepos 15 d. įvykusioje literatūrinėje valandėlėje buvo deklamuota St. Pilkos poezija. Skaitė pats autorius ir O. Ališytė-Sulaitienė.

— Metmenų žurnalo šeštasis numeris šiomis dienomis išėjo iš spaustuovės. Žurnalą spausdina M. Morkūno spaustuovė Chicagoje.

— Bronius Ginčauskas, gyv. Hammond, Ind., aplankė Vienybės atstovą Chicagoje ir laikraščio reikalams paaukėjo 15 dol. Ginčauskas ir jo žmona Michalina augina sūnų ir dukrą. Jo dukra Aurelija yra pasižymėjusi baletu šokėja, 1961 m. jaunųjų talentų pasirodyme Chicagoje laimėjusi I premiją. Aurelija baigė pirmuosius metus Illinois universitete Urbanoje. Priklauso Jaunimo Centro studentų ansambliui ir jūrų skautų korporacijai Gintaras. Ginčauskienė vadovauja Harbor vaistinės (120 Broadway, Hammond, Ind.) valgyklai. Praėjusią savaitę pas Ginčauskus viešėjo Ginčausko brolis Stasys, kuris ką tik yra atvykęs nuolatiniam apsigyvenimui į Toronto miestą iš Australijos. Stasys Vokietijos stovyklose buvo žymus krepšininkas; taip pat ir Australijoje pasireiškė sportinėje srityje. Jis Toronte apsigyveno pas savo žmonos tėvus.

EDVARDAS ŠULAITIS
Vienybės redakcijos ir administracijos atstovas
Chicagoje ir jos apylinkėse
1320 S. 48th Court, Cicero 50, Ill. Tel. OL 6-1357

Lietuvių grupės, dalyvavusios Pavergtųjų Tautų Savaitės minėjimo Chicagoje eisenoje, priekinė dalis. Ed. Šulaičio nuotr.

Pintgas kalba. Chicagoje jau keli metai yra rengiami keisti baliiai, kuriuose, pagal amerikonišką paprotį, yra pristatomos „debiutantės“. Tos debiutantės yra vadinamos lietuvaiteimis, nors jų dauguma nieko bendro su lietuviais nėra turėjusios, gal tik tiek, kad jų tėvai yra lietuvių kilmės. Nežiūrint to, Chicagos lietuvių laikraščiai tuos parengimus labai girdavo ir talpindavo didžiules „debiutantų“ nuotraukas. Tik Drauge (liepos mėn. 20 d.) L. Dambriūnui buvo leista pasakyti atvirą žodį. Jis rašo:

„Pirmiausia, ypatingos tų šešių išskyrimas iš šimtų kitų lietuvaičių, tokias mokyklas baigusiu, jų ypatingas garsinimas nėra demokratiškas, o svarbiausia nepateisinamas nei pedagoginiu, nei lietuvišku požiūriu... Nėra pedagogiš-

ka apskritai išskirti ir reklamuoti tik kelias, kai panašių yra šimtai. O ypač nepedagogišką lietuviško auklėjimo atžvilgiu, kai iš šešių tik dvi dalyvauja lietuviškoje veikloje... Todėl reikėtų linkėti Moterų Klubui (balių rengėjui), kad jis daugiau dėmesio skirtų lietuviškam savo vaikų auklėjimui, kuris įgalintų pačias mergaites savo lietuviška veikla daug anksčiau prisistatyti lietuviškajai visuomenei, negu sulaukus 17-20 metų...“

* Lietuvių evangelikų kunigas A. Trakis, Vienybės skaitytojas Chicagoje, ir M. Brakas, Lietuvos Laisvės Komiteto narys, liepos 24 d. išskrido į Suomijos sostinę Helsinkį, kur įvyksta liuteronų pasaulinės federacijos suvažiavimas.

Pavergtųjų Tautų Savaitės demonstracijos

Nemažas būrys Chicagos lietuvių dalyvavo demonstracijose Pavergtųjų Tautų Savaitės proga liepos 14 d. Grant parke. Virš 300 lietuvių su tautinėmis, organizacijų vėliavomis bei įvairiais plakatais žygiavo eisenoje prieš minėjimo programos pradžią.

Šiose demonstracijose pasireiškė per 20 tautų atstovai, nors kai kurių grupės čia buvo labai mažos.

Gausiausi skaičiumi buvo lietuviai ir ukrainai. Ukrainai atrodė geriausiai organizuoti: turėjo didelį būrį uniformuoto jaunimo, o jų dūdy orkestras grojo eisenos ir programos metu, paįvairinant gausios kalbas.

Pagrindinę kalbą čia pasakė kongresmanas iš Wisconsin Henry C. Schadeberg. Šis Antiamerikinės Veiklos Tyrimo narys apie 2,000 klausytojų miniai, daugumoje pabėgėliams iš komunistinių kraštų, kalbėjo.

„Jūs atvykote čia perspėti laisvus žmones Amerikoje, bet mes esame per daug naivus, kad tai įstengtume suprasti ir per daug užimti, kad apie tai pagalvotume.“

Įvairių tautų atstovės Pavergtųjų Tautų Savaitės minėjimo Grant parko lauko kor.certy scenoje. Dešinėje stovi dvi lietuvaiteis: Zena Savokaitytė ir Estelle Rogers. Ed. Šulaičio nuotr.

Taip pat kalbėjo ir buvęs kongresmanas, lietuviams gerai pažįstamas Ch. Kersten, Kubos pabėgėlių atstovas dr. Oliviera, jaunas ukrainas Amerikoje baigęs teisės mokslus J. Kulas ir kiti.

Chicagos miesto mēras J. Reilly perskaitė burmistro ir Illinois gubernatoriams paskelbtas proklamacijos

Pavergtųjų Tautų Savaitės proga. Lietuviai programoje negavo progos rimčiau pasireikšti — tik kun. Edvardas Abromaitis sukalbėjo invokaciją prieš programą.

Demonstracijos nebuvo labai „amerikoniškos“ ta prasme, kad jose buvo daug ir ilgokų kalbų, kurios čia vargino klausytojus karstovargino klausytojus karstokai saulei kaitinant.

Taip pat jos vyko tokioje vietoje, kur amerikiečių publikos kaip ir nesimatė, tad buvo demonstruojama tik pačių antikomunistinių pabėgėlių tarpe ir tokiu būdu jos neturėjo daug reikšmės.

Tik trumpais aprašymais amerikiečių spaudoje demonstracijos pasiekė platesnį visuomenės būrį. Tokias demonstracijas kitais metais reikėtų rengti miesto centre.

Ateityje lietuviams reikėtų pasirodyti su specialia ta proga paruoštais plaka-

Vienybės skaitytojai - M. ir E. Kielai prie Dariaus Girėno paminklo Chicagoje. Kielienė prieš 4 metus atvyko iš okup. Lietuvos. E. Šulaičio nuotr.

tais, nenaudojant jau daugelį kartų matytų jų. Taip pat labai praverstų gyvieji paveikslai, kurie labiau atkreipta publikos bei spaudos žmonių dėmesį. Čia rengėjams reikėtų parodyti daugiau sveikos nuovokos ir išradingumo.

(eš.)

Atostogauja

Juožas Zubrickas, su savo šeima praleidęs porą savaitių Kanadoj pas pažįstamus, dabar sugrįžo į savo darbą. Jo žmona su vaikais pasilikę ilgesniam laikui pavesėti pas savo pažįstamus.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUSIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUSIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v.v.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštytis in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

Atkelta iš 1 psl.

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

neje. Žavėjo ir mūsų šviesuomenę. "Pono Tado" Lietuvos gamtos vaizdų įkvėptas, Baranauskas sukūrė nemirtingąjį "Anykščių šilėlių." Pona Tada, sakoma, mokėjęs visą atmintinai!

Pernai pasirodė angliškas kanadiečio prof. Watson Kirkconnell "Pono Tado" vertimas: "Pan Tadeusz: Or the Last Foray in Lithuania." Išleido Lenkų Mokslo ir Meno Institutas New Yorke (388 psl. \$7.00). Vertėjas Institutui pareiškė, kad viena jo mėgiamiausių vietų buvo tie Lietuvos gamtos vaizdai, kurie sužadino Baranauską "Anykščių šilėlių" sukurti. Vertimą įvertino lenkai Varšuvoje, Paryžiuje, Londone, New Yorke ir Toronte. Mūsų spaudos atsiliepė tik Vienybė ir Kanados Tėviškės Žiburiai. Kiti laikraščiai tyli.

Maciūnas gi sprendė: "Ponas Tadas" labai artima ir miela knyga mums ir šiandien. Tiesa, joje vaizduojamas bajorų gyvenimas mums svietimas, bet amžinos vertės turi nuostabaus grožio Lietuvos gamtovaizdžiai, įspūdingi tėvynės meilės ir pasiaukojimo pavyzdžiai, milžiniškas prarastos tėvynės ilgesys. Juk ir šiandien, it maudą, galime kartoti "Pono Tado" įžangos žodį:

Lietuva, mano tėvyne! Tu esi kaip sveikata.
Kiek tave brangint reikia, tik tas supras,
Kuris tavęs neteko.

Vienybės redaktorius Milukas rašė, kad, jam lankant Seinų seminariją 1890 m., šis posmas (saviškai išverstas) tarnavęs klerikams kaip Tautos Himnas, nes Kudirkos "Lietuva, Tėvyne Mūsų" tada dar nebuvo.

BRANDUOLINIŲ BANDYMŲ

Atkelta iš 1 psl.

Jei pastaroji norėtų ieškoti preteksto ir ji lengvai surastų kaip tik tuo momentu, kai savo bandymus vykdys Prancūzija.

Tačiau šita pati klauzulė gali būti pritaikyta ir JAV bei D. Britanijos, jei, pavyzdžiui, tie kraštai tokio preteksto ieškotų komunistinės Kinijos bandymuose.

Bendrai gi manoma, kad greičiausia tokių pretekstų nebus ieškoma, nes tai sužlugdytų pasaulio pasitikėjimą, kas, savaiše suprantama, dar sykį mestų žmonijai į naują nusiminimą ir neviltį.

Liepos 25-oji, kada Maskvoje buvo susitarta tą sutartį pasirašyti, turės pasilikti istorine diena, kaip į ją bežvelgtum: jei ji pradėtų kelti į Rytų-Vakarų susitarimą ir eventualių kada nors privestų iki nusiginklavimo sutarties parengimo, ar net ir jei nieko iš jos neįsėlytų. Tai jau nebūtų dar vienas iš tų nesėkmingų posėdžiavimų ir jų rezultate atsiradusių sutarčių. Tai reikėtų, kad su so-

vietais rimtai kalbėtis neįmanoma.

Maskva norėjo, kad kartu su šia sutartimi būtų diskutuojama ir nepuolimo sutartis tarp Rytų ir Vakarų blokų karinių sąjungų.

Vakarai tuo tarpu išmanevravo be tų diskusijų ir klausimą rėša tik tiek, kad sutinka ateištyje dėlto diskutuoti. O tuo tarpu žymiai laisvo pasaulio spaudos dalis žvelgia į šią sutartį kaip į preliminarinį žygį, vedantį prie labiau bendro nusiginklavimo susitarimo, prie numatytų nuatomintų sričių įsteigimo, prie karuomenės sumažinimo Centrinėje Europoje ir prie laipsniško užjurių bazių sumažinimo, prie to, kad nebūtų sudaroma galimybių perduoti atominius ginklus ir paslaptis tautoms, kurios jų dar neturi ir t. t.

Lietuviai, kaip ir visos kitos tautos, kurių tėvynių likimas neabejotinai būtų lemlamai paliestas tokių Rytų-Vakarų susitarimų, visiškai teisėtai su susirūpinimu ir dėmesiu stebi nūdienos įvykius.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

MELANCHOLIJA KALTA?

Stasys Yla perelto savaitgalio Drauge stebisi, kad lietuvių tauta neturi nei didelių eretikų, nei didelių šventųjų. Kodėl? Jis sako, kad čia yra kaltas mūsų tautos būdas: nuosaikūs, atsargūs, nedrąsūs, su buvusios vergovės žymėmis. Sako, tik nepriklausomybės laikais padarėme "didelį šuolį pirmyn." Autorius pripažįsta, kad visokią lietuvių kūrybą lydi melancholija, bet visgi randa pagrindo kalbėti ir apie lietuvių dinamizmą.

Sako, "kelsta, kad mūsų tautoje -- tokioje talentingoj -- nebūta nei ryškių eretikų, nei gilių filosofų, nei šventųjų -- nei banditų." Dabartis Stasį Ylą lyg ir ramina: "Nors dar neregime savo tarpe šventųjų su švytinčiomis aureolėmis, bet, atrodo, nestinga skaidrių prasišovėlių iš pilkosios masės. Turime ir jaunų gengsterių, ir nors dar ir nedidelių, bet jau išsiryškinančių tautos išdavikų. Šalia to rastume taipgi krikščionių patriotų ir savotiškų tremties lietuvių pranašų." Užbaigal Stasys Yla dar prideda: "Nemažinkim vilčių šviesesnei ateičiai!"

Stasio Ylos straipsnis įdomus visiško pasimetimo su realybe dokumentas. Tėnk pečiai gūžėti, skaitant apgalestavimus, kad mūsų tautoje nėra didesnio masto gengsterių ir tautos išdavikų, kad lietuvių tautai trūksta eretikų. Labai keistas Stasio Ylos ir šventųjų ilgesys, prileidžiant, kad kuri tauta augina šventuosius, pajėgia išauginti ir didelio masto nusikaltėlius.

Reikia šventųjų? Lietuviai neturi šventųjų? Čia yra didelė netiesa. Sunku atsekti tolimesnius amžius, pradžiai galime pasitenkinti dar gyvųjų atminty neišnykusiems laikams, ir kuri, kad ir su geriausiomis katalikiško gyvenimo tradicijomis, daugiamilijoninė tauta galėtų lietuvių tautą atsverti, kada jos nariu buvo toks dvasios milžinas, kaip arkivysk. T. Matulionis? O kaip kankiniai arkivysk. M. Reins, kun. Lipnūnas, Lankeliškėse nukryžiuoti trys kunigai ir daugybė kitų, dvasiškų ir pasauliečių? Lietuvoje eina kova ne vien už laisvę, ne vien už tautos likimą, bet ir už tikėjimą. Lietuva tapo ne tik didvyrių, bet ir šventųjų žeme.

Deja, tam pačiam lape, kur rašo Stasys Yla, kitas rašėva piktinasi, kad Lie-

tuvoje dar liko nenukryžiuotų kanaanikų, kurie aukojasi savo vardu ir likimu ir dengia bent tai, kas nuožmaus persekiojimo sąlygose nors kiek įmanoma pridengti.

Sako, lietuviai nuosaikūs, atsargūs, nedrąsūs. Tuo tarpu visa Lietuvos istorija pirmoje eilėje yra didvyriškų ir drąsų kovų užpildyta. Dar ne taip seniai Lietuvos žemėje vyko beviltiškos žūtbutinės partizanų kovos. Vakarų pasaulyje tų kovų metu turėjome net ir veiksnų, bet nebuvo kam didvyriškuosius kovotojus net painformuoti, kad jų kova beviltiška, o gal net ir beprasmiška.

Kultūrinė kūryboj lietuvių tauta pasirodė tik XIX a. antrojo pusėj. Bet tai buvo mūsų tautai pats anksčiausias galimas laikas, spėjus atsikvėpti po baudžiamos. Laikas labai trumpas, bet jo užteko, kad turėtume lietuviškosios kultūros pagrindus, tautinio meno ir mokslo pradmenis. Lietuviškų pavardžių jau vis daugiau užtinkame kultūriniam gyvenime ir Rytų ir Vakarų kraštuose. Praeity turime kalbėti iškilusį svetimųjų tarpe, bet daug mūsų tautos genijų kaimiečių sermėgose suklupo po išnaudotojų jungu.

Ir išdavikais esame nepaprastai turtingi. Juk ne kiekviena tauta gali pasigirti, kad jos elitais su visais dvarininkais ir dvasininkais nuėjo veļniop ir įsijungė į kitos tautos sąstatą. Iš buvusių bajorų mums beliko neskaitytos išimtys, tiesa, labai vertingos.

Lietuviams kiek blogiau ėjosi su bandidais ir gengsteriais. Jei čia Stasys Yla jų pasigenda nuoširdžiai, tai mes neįsipareigojame jį raminti.

O mus žudo visai ne melancholija, ne nuosaikumas, ne atsargumas. Reikalas labai paprastas -- mums trūksta reklamos. Mes savo tarpe pakalbame, bet viešumos venglame ir su savo šventaisiais, ir su didvyriais, net ir su išdavikais.

Pvz., net gėda, kaip lietuviai blaiviai paminėjo Žalgirio mūšį 550 metų sukakties proga. O štai dar vienas pavyzdys: čekai ir lietuviai turi dvi maždaug vienodas nacų padarytas žaidžas -- sunaikintus Lidice ir Pirciupio kaimus. Čekai daug padarė, kad pasaulis apie jų skausmą sužinotų, o lietuviai? Laisvajame pa-

Tęsiama 5 psl.

Darbininkas ir Tassas

S. m. liepos 10 d. (Nr. 49) Darbininkas ne tema ėmė svaičioti apie šv. Kazimiero populiarumą Lietuvoje ir laisvojo pasaulio lietuviuose, nukrypo nuo temos ir iškraipo liudininkų pareiškimus.

Visų pirma, vargu kas rimtai bepatikėjo, kad komunistai Lietuvoje medžioję šv. Kazimiero paveikslus. Darbininko revellacija, kad "Kamajuose iš bažnyčios, kuri skirta šv. Kazimiero garbei, pašalino šv. Kazimiero paveikslą iš didžiojo altoriaus atvykęs iš Rokiškio rajono sekretorius su trimis milicininkais. Sausio mėn. iš Vėžaičių bažnyčios, kuri yra skirta taip pat šv. Kazimiero garbei, pašalinti paveikslą iš altoriaus įsakė klebonui iš Vilniaus atvykę tik rusiškai kalbėję pareigūnai su iš Gargždų ir Kretingos partijos bei milicijos žmonėm."

Mums iš karto atrodė kad tai kažkokia fantastiška istorija. Bet kai kurie įtarė, kad gal rezistencial bus pradėję kovą už šv. Kazimiero paveikslų išstatinėjimą kiekvienoj bažnyčioj, dėl to aplinkiniams keliams pasitelrta pas dabartinį Kamajų kleboną, ar tiesą Darbininkas paskelbė. Atsakymas buvo paskelbtas Vienybės birželio 21 d.

Dabar Darbininkas daro aliuziją, kad kun. Kuzmickas, kurio žinioje yra Kamajų bažnyčia, bus per TASS dementavęs; galbūt,

kun. Kuzmickas yra dekanas, bet ne Kamajų klebonas, o Vienybė gavo informaciją, atėjusią iš dabartinio Kamajų klebono, kuris tiksliai žino, koks paveikslas ant zakristijos ir koks altoriuje.

Nublukusį paveikslą klebonas pakeltė naujuoju ir ne "dešimčiai metų" be Darbininko redakcijos leidimo.

Minimam Darbininko nr. (Str. "Maskvos Tassas ir Vienybė") jau klausimas nukreiptas iš Kamajų ir Vėžaičių į "šv. Kazimiero kulto persekiojimą" ir rašoma visai ne tema, tuo pripažįstant, jog ne tik Kamajuose, bet ir Vėžaičiuose šv. Kazimiero paveikslams nieko neatsitiko.

Koks pagaliau įrodymas, kad Darbininko informacijos šaltiniai tiesūs, o Vienybės kreivi? TASS pasijuokė iš Darbininko ir panašų, iš jų nevykusio burbulo, iš Darbininko sadistiško troškimo, kad lietuvių tautai ir krikščionybei priešpauoda dideliais žingsniais eitų sunkyn.

Darbininkui nesmagu, liūdna ir pikta, kad priešpauodos varžtai bent kiek atleidžiam, dėl to Darbininkas tikl ir kitus įtikinėja, kad "tarp lietuvių laisvajame pasaulyje TASS dementai yra nepopuliarus dalykas."

Prašosi išvada, jog kai kurie emigrantai nori, kad šv. Kazimiero paveikslai

būtų persekiojami, o jei to nėra, tai jie liūdi. Vienybė gi atrodo, kad komunistams šv. Kazimiero paveikslai nesudaro jokios problemos, -- tai jiems mažmožis; jiems svarbu kiekvieną religiją išstumti iš žmonių sąmonės, o ne šventųjų paveikslus gaudyti.

Sovietų žinių agentūrai (TASS) Darbininkas sudarė progą ir malonumą demontuoti tai, ką Darbininkas negudriai pramanė; komunistai sukompromitavo LF bičiulų "tautos vado" redaguojamą Darbininką, o kad tai būtų efektingiau, tai priedul, turbūt, pasirūpino, kad "tautos vadienė" pabėgtų nuo "tautos vado"....

Lietuvoj tėra viena metropolinė arkivyskupija, kurią dabar administruoja kan. Stankevičius. Vilniaus arkivyskupija pagal konkordatą yra prieškarinės Lenkijos teritorijoje. Su Vilnium Lietuva teatgavo nežymią tos arkivyskupijos dalį, kuri mūsų spaudoje dažniausiai vadinama Vilniaus diecezija.

Kun. C. Kirvaitis šiuo metu administruoja tą Vilniaus arkivyskupijos atplaišą, tad dabartinėje Lietuvoje tėra viena metropolinė arkivyskupija ir ji gali būti faktiškai vadinama Lietuvos arkivyskupija. Todėl naujas vyskupijas kurti paliekame Darbininkui; Vienybė užtenka tų vyskupijų, kurios faktiškai egzistuoja.

Priekaištas Amerikos lietuviams

Keturis mėnesius mus lankęs dr. J. Grinius Europos Lietuvoje rašo: "Argi neskandau, kad nemažai Lietuvos Amerikoje seka nei glamybėmis, nusigręžia nuo krikščionybės principų, nuo lietuvių kultūros ir kūrybos, užmiršta rusų bolševikų pavergtą Lietuvą, kuomet tautos ateičiai būtini energingi, principingi, gyvos dvasos kūrybingi lietuviai?"

37-tus metus gyvuojanti mūsų Tėvų Marijonų Paruošiamoji Mokykla Marianapolyje (Thompson, Conn.) šįmet diplomus išdalino 40-čiai studentų, kurių tarpe buvo tik šeši lietuviai. Idomu: žydas gydytojas Friedman patikėjo kitos tikybos ir tautos žmonėms savo sūnaus auklėjimą! Čia akybruokštas daugeliui lietuvių tėvų! Geriausi mokiniai buvo Romualdas Petruvičius (studijuos ekonominius mokslus) ir Dovydas Horvat (studijuos mediciną). Kiti geri mokiniai buvo: Curley, Friedman ir Krajewski. Visi Marianopolio abiturantai be klūčių priimti į 17-ą įvairių Amerikos universitetų ar kolegijų.

Alf. Bliedauskas apsaugoje "Mes dar susitikime,

Vilma" vaizduoja komsolono išauklėtus Miką Rojų ir Grigorjevą. Kritikas A. Jonynas Tiesoje sako: "Grigorjevą — gobšus miško vagis, priešsovietinių gaudų skleidėjas." Lietuviai viena pavadė jau daug pasakoj

Jugoslavijos Lublianoje vyko 51-a tarptautinė grafikos paroda. Kūrinis (925) išstatė 350 dailininkų iš 41-os šalies. Sovietijos skyriuje buvo 9 kūriniai: du lietuvių — J. Kuzminsko "Afrika bunda" ir A. Makūnaitės "Eglė Žalčių Karalienė." Pastaroji tema, matyti, patraukli, nes du broliai Mikulevičiai iš gintaro yra sukūrę statulėlę "Eglė, Žalčių Karalienė."

Katalikų Susivienijimo 62-ame seime Clevelande dalyvavo 78 atstovai iš 54 kuopų. Nusiskysta organizacinio gyvybės pulso žymiu silpnėjimu. Nebepajėgiama net savo laikraščio leisti. Kitas seimas bus 1965 m. Pittsburghe.

El Paso, Texas, vyskupijoje šiuo metu dirba net 10 lietuvių kunigų tremtinių, neradusių vietų mūsų lietuviškose parapijose. Visi pasižymi darbštumu ir geru administravimu. Veik visi

pakėlė savo valdomus meksikiečių parapijas aukštyn.

Po 30 dienų viešnagės Amerikoje rašytojas J. Marcinkevičius Vilniaus Tiesai pareiškė: "Iš arti pamatėme Amerikos pramonę, kultūrą ir buitį." Tad kodėl tebedraudžiama Amerikos lietuviams iš arti pamatyti Lietuvos pramonę, kultūrą ir buitį?

P. Grigaitis socialdemokratų suvažiavimui pasakojo, kad seniau, kai ALTO valdybą sudarė 4 (po 1 nuo kiekvienos senųjų Amerikos lietuvių srovių), klausimai būdavo išsprendžiami visų bendru susitarimu. Po triukšmingųjų triukšmo, valdybą dabar sudaro 10 ir jau atsiradęs "dešiniųjų" blokas (Lietuvos tautininkai ir Lietuvos politikuoją katalikai), kuris siekia ne susitarti, bet valdyti. Tokiu būdu, atrodo, naujieji ateiviai turės perėti visas senųjų Amerikos lietuvių politines ginčų stadijas, iki galiausiai supras, kad vienybė galybė.

Idomiu sutapimu Naujienose Elta skelbia Vilniaus Lazutkų ir Guškevičių bai-

"Vytautėnai" kelia savo trispalvę amerikiečių stovykloje, kuri buvo prie Solon miestelio, Ohio valstybėje. V. Bacevičiaus nuotr.

mę, kad "Vakarai eksportuoja laisvę," o laikraščio bendradarbis Ž-s puola Vienybę, kuri tokiam eksportui pritaria!

Vilniaus u-to filosofijos katedros docentas Zaksas pasakoja, kad jo mokslo darbu esąs Maskvos Iljicevo nurodyta kova prieš religinį tvalką ir nacionalizmą. Kitur per amžius filosofų pareiga, rodos, vis buvo ieškoti tiesos ir ją skelbti? Zaksas sako, kad šiuo metu Lietuvoje dirba 19 filosofų (Iljicevo darbą?), ku-

rių 14-ka disertacijas apgy-nė ne Lietuvos universitete, bet kitose Sovietijos respublikose. Ne jau Lietuvoje nėra sąlygų?

Bendruomenės seimo metu Toronte Kanados paštas per dvi savaitis (18 rugpj. — 1 d. rugs.) visiems iš miesto išeinantiems vokams įspaus: Lithuanian World Congress, August 30 — September 1.

STEBĖTOJAS

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

saulių tarpusavy lyg iš pareigos pakalbėjo ir nuėjo prie kasdieninių reikalų. Gi tarybinė Lietuvoje net po to, kai Pirmojo Motina buvo atžymėta Lenino premija, tai tos premijos proga Pergalė (š.m. 6 nr. 10 psl.) vis tiek kukliai lygiuosi užpakaly čekų: "Jis (Dagestano poetas) aplankė Lietuvos Lidičė — Pirmūpių, pabuvojo Vilniuje..." Argi čekai kur garbinasi: mūsų Lidičė — čekų Pirmūpis?

Stasio Ylos straipsnio nuotaikos, atrodo, žymia dailiai lietuvių tautą sutapatina su saujele išeivijų.

Tai yra pati didžiausia jo klaida. Kai kas tvirtina, kad Lietuvoje lietuviai dar nenutautinti, bet rusai jų nutautimo stiebia. Ar pasieks, nežinia. Tuo tarpu greitai lietuvių sūnykimo Lietuvoje nėra ko laukti. Nepanašiu. Bet, kai kalbama apie lietuvių tautą, o manoma, kad tai tik grupė emigrantų, tai jau iš anksto pripažįstamas lietuvių tautai pragaistingas faktas, kurio kažin ar kas sulauks iš viso. Išėity, kad Stasys Yla savo patriotizmą tiek persaldino, kad nuo sacharino pasidarė kartu.

Išeiviai? Čia laikas kalbėti ne apie nutautimo pavojus, bet apie patį nutautimą. O gal ir apie nutautimą kalbos gerokai pavėluotos. Ir senoji gyvenimo rudimentai kaskart menkėja. Turime labai daug, net nežinia kiek partijų, eina visa eilė geriau ir blogiau pastatytų, įvairias pažiūras atstovaujančių laikraščių. Įvairias pažiūras atstovaujančių? Ne, nieko panašaus. Įvairumo galima įžiūrėti tik retkarčiais ir tik smulkmenose. Šiaip ir partijos ir spauda (o taip pat ir čia besireiškią žmonės) jau seniai atstovauja vienas pažiūras. Jei ko ir bijoma, tai — kad kas nepradėtų kitaip galvoti, kitokių kelių ieškoti. O jei kas kito kelio pasidairo, tą tuojau apšaukia bolševiku, išdaviku. Ir nėra lengva augti didvyriams, šventumas reiškiasi nebent menkystėje. Geros dirvos nėra net banditams ir išdavikams.

Baloje maurais prižėlęs vanduo net be mažiausios bangelės. Jei kas norėtų tapti ar didvyriu ar išdaviku — daug nereikia: užtenka į balą mesti akmenuką ir kiek sudjudinti užmigusį vandenį ar varles išgąsdinti. Vietoje šūkio: "Nemažinkim vilčių šviesesnei ateičiai!", geriau tikty: "Palaiminti, kurie snūduriuoja, nes jie greitai užmigs!" (Nietzsche).

ZODŽIAI IR ATSAKINGUMAS

"Kažkoks J. Jašinskas Naujienose rašo, būk "dabartinio režimo Lietuvoje valruotojai" poetą K. Jakubėną nukankino. Na, ir kodėl Jašinskas meluoja!" Jau geras laiko galas šitaip Laisvėje rašė R. Mizara. Žodis "kažkoks" ir jo

vartojimo maniera yra lyg koks lenkiško "niejaki" vertimas. Tuo žodžiu senovėje lenkų (ir sulenkėję) bajorai atsiliepdavo apie nebajorą, tuo išreikšdami šokią tokią panieką. Keista, kai mūsų spaudoje pamatai bajoriška maniera, išreikšiamą žodeliu "kažkas" arba "tūlas" ar dar kaip.

R. Mizara, aišku, neįtė reikalogerbti "kažkokį" žmogų, kuris meluoja. Ir būtų gana gražu, jei mūsų spaudoje kiekvienas melagis būtų taip tiesiai ir sutinkamas.

Bet čia išėjo kiek kitaip. J. Jašinskas nenuleido rankų. Jis ilgokai užtruko, matyt apie poetą K. Jakubėną rinko žinias, tas žinias tikrino. Dabar Naujienose J. Jašinskas kreipiasi į R. Mizarą atviru, pašaipiu laišku ir prašo ataskaitos už žodį "meluoja."

Būtų pravartu ne tiek kalbėti apie vieną atsitikimą, bet daug daugiau — apie akciją prieš melą kaip kovos priemonę visuomeniniame ir spaudos gyvenime.

ŠILUVA IR AUŠROS VARTAI

Vos išgirdę žinią, kad lietuvių koplyčia Washingtono manoma pavadinti Šiluvos vardu, mes tuojau įtarėme, kad čia reiškiama ne tik pamaldumas, bet ir daromas nevykęs žingsnis Vilniaus reikalu. Panašios išvados jau daug kas priėjo, kai kas ir spaudoje pasisakė. Koplyčios iniciatoriai tyli, lyg patvirtindami įtarinėjimus ar nematydami reikalo aiškinti. Nėra ko laukti, kad vyskypai aiškintųsi tikėjimo reikaluose. Bet tautiniuose reikaluose jie jokių pirmenybių neturi. Savotiška tyla net iš katalikiškosios spaudos pusės.

KUR MOKYTIS?

Lietuvių tarybinės spaudos lapai kar-tais pilni skelbimų, atsakančių į klausimą, kur mokytis. Štai kur mokytis! Kviečia —

Alytaus mechanikos technikumai, Kalvarijos maisto pramonės technikumai, Kauno maisto pramonės technikumai (filialas Kapsuke), Kauno politechnikumas (filialai Elektrenuose ir Ežerėlio durpyne), Kauno technologinis technikumai (fil. Kedainių chemijos kombinate), Klaipėdos jūreivystės mokykla, Klaipėdos laivų statybos technikumai, Panevėžio politechnikumas, Vilniaus elektromechanikos technikumai (fil. Utenos laboratorinių elektros krosnių gamykloje), Vilniaus statybos technikumai,

Vilniaus lengvosios pramonės technikumai (fil. trikotažo fabrike Telšiuose audinių fabrike Juodupėje),

Vilniaus politechnikumas (fil. Grigiškių bandomajame popieriaus kombinate),

Vilniaus geležinkelių transporto technikumai,

Vilniaus staklių gamybos technikumai,

Vilniaus technologinis technikumai (fil. Akmenės cemento fabrike),

Vilniaus miškų ūkio technikumai,

Šiaulių K. Didžiulio vardo politechnikumas (fil. Mažeikiuose elektrotechnikos gamykloje).

Toks sąrašas vien pramonės ir statybos technikumų, kitaip — amatų mokyklų.

Štai vėl — stokite į medicinos mokyklas: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Utenoje.

Kitur skelbiai:

Vilniaus tarybinės prekybos technikumai,

Vilniaus prekybos mokykla, Kauno žemės ūkio technikumai.

Eksperimentinės medicinos institutas Vilniuje skelbia aspirantų konkursą 8 vietoms užimti. Šilutės statybos mokykla žada per dvejus metus išmokyti stalių ir mūrinių. Kudirkos Naumiesčio žemės ūkio technikumai per ketveris metus žada parengti veterinarijos ir zootechnikos specialistus, o čia pat su 7 mokslo metais skelbiai Kauno vidurinė dailės mokykla. Net įkirus su skelbiama Šiaulių pedagoginis institutas. Dvejus metus studijuoja Vilniaus buhalterinės apskaitos žemės ūkio technikumai. Palei Kedainius Lančiūnavo žemės ūkio technikumai rengia agronomus ir zootechnikus. Sodninkystės-daržininkystės specialistus rengia technikumai Kaune. Lietuvos žemės ūkio akademija ieško 33-jų specialistų mokomajam personalui papildyti.

Oi ilgai dar būtų galima šį sąrašą tęsti. Bet vaizdui susidaryti jau užteks. "Tarybinis mokytojas" ir pridėda: "Mokosi kas pentas žmogus."

O jau nemaži kadrai lietuvių vienokias ar kitokias mokyklas baigė, įsigijo specialybes. Daug dėmesio kreipiama į ekonominiame gyvenime reikalingų specialistų rengimą. Po caristinės prispaudos nepriklausoma Lietuva šioj srity žengė beveik pačius pirmuosius žingsnius. Tačiau išeivijoje kai kurios spaudos palaikomas vis dar tebeklaidžioja labai negudrus nusistatymas manyti, kad lietuvių tauta vis dar nepajėgia peršokti per 1940 metų barjerą.

Tokį atžagareiviškumą pakapoti laikome savo tautine pareiga.

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS PENKIATOMIS

Šios dainos palmtos iš neseniai Vilniuje išėjusios "Lietuvių Tautosakos" I tomo, skirto dainoms. Šienuomo, skirta dainoms, šienapiūtės dainose, kaip knygoje nurodoma, labai mėgstami priedainiai. Ypač dažnas priedainis valto, kuris dainuojamas lėtai, tęsiamai ir atliepia plačiu laukų ir apskritai visos šienapiūtės nuotakai. Dėl to šienapiūtės dainos dar vadinamos vallavimais.

Pirmasis "Liet. Tautosakos" tomas turi 835 psl. su 646 dainom ir tiek pat gaidų pavyzdžių bei su trumpinimais, paaiškinimais ir žodynėliu. Veikalą išleido valstybinė Politinė ir Mokslinė Literatūros Leidykla, o suredagavo Ambraziejus Jonynas. Bendrai visų tomų vyr. redaktorium yra Kostas Korsakas. Medžiagą šiam tomui parengė V. Barauskienė, B. Kazlauskas ir B. Uginčius. Pradžioje yra redaktoriaus "Pratarne," kuria kurioje įsiai aptaria pirmąjį tomą. Įsiai nurodo, kad ligi šiol dar nėra išsamesnio lietuvių tautosakos leidinio, apimančio pagrindines lietuvių tautosakos rūšis ir žanrus bei ryškesnes tematinės jų grupes. Kai kurių žanrų tautosakos kūrinių (pvz., kalendorinių švenčių ir apeigų dainų, emigrantų dainų, raudų, formulinių pasakų, pasakų be galo, mįslių, minklių ir kt.) iš viso tepaskelbta gana nedaug, ir todėl jie tebėra neprieinami platesniam skaitytojų ratui.

Pokario metais išleisti lietuvių tautosakos rinkiniai yra palyginti mažos apimties ir negali atskleisti viso lietuvių liaudies poetinės kūrybos įvairovės bei turtingumo. Tad skaitančioji visuomenė neturi iš ko susidaryti pilnesnio lietuvių tautosakos vaizdo.

Tai spragal užpildyti ir skiriamas šis "Lietuvių tautosakos" penkiatomis, kurį įeina geriausiai ir populiariausiai lietuvių tautosakos visų pagrindinių žanrų kūriniai. Nors šis leidinys yra rinktinės pobūdžio, tačiau jis kartu skiriamas ir folkloristikos mokslo reikalams. Todėl jis aprūpinamas įvairiais straipsniais, būtiniausiai paaiškinimais (apie tautosakos kūrinių užrašymo laiką, vietą, pateikėją, žanrą bei funkciją ir kt.), žodynėliais, pateikėjų ir tekstų bei melodijų užrašytojų sąrašais.

Atskiri šio leidinio tomai pagal spausdinamos medžiagos rūšis paskirstyti taip: pirmą ir antrą tomus sudarys dainuojamoji tautosaka, trečią ir ketvirtą — pasakojamoji tautosaka, penktą tomą — smulkioji tautosaka. Atskiruose tomuose spausdinami tautosakos kūriniai smulkiau grupuojami pagal atitinkamas jų žanrines ypatybes, remiantis šiuo metu turimais duomenimis apie juos. Į pirmą tomą dedamos daugiausia senosios tradicinės lietuvių liaudies dainos, susijusios su vienomis ar kitomis apeigomis bei papročiais. Antrą tomą sudarys dainos, neturinčios apibrėžtos funkcinės paskirties, ir raudos. Trečias tomas skiriamas gausingiausioms ir seniausios tradicijas turin-

čioms pasakoms — gyvulinėms ir stebuklinėms.

Kiekvieno žanro viduje medžiagą stengiamasi grupuoti, atsižvelgiant į tematinę kūrinių panašumą bei chronologinį jų išsivystymą, nors, nesant išsamesnių mūsų folkloro tyrinėjimų, tiksliai periodizuoti lietuvių tautosaką dar yra sunku. Dainuojamoji tautosaka leidiniui yra atrinkta ir suskirstyta į žanrus, panaudojant lietuvių kalbos ir literatūros institute sudaromą sisteminių dainuojamosios lietuvių tautosakos katalogą.

Visi šio leidinio tomai numatomi maždaug vienodos apimtys, kiekvienas apie 35 — 40 spaudos lankų.

Visa medžiaga leidiniui atrenkama tiek iš spausdintų, tiek ir iš rankraštinių šaltinių (iš lietuvių tautosakos rankraštyno, saugomo Mokslo Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institute), atsižvelgiant į kūrinių idėjinę bei meninę vertę.

Atskirais atvejais, kai rankraštiniuose šaltiniuose randama vertingų variantų, jie dedami greta jau plačiai žinomų tautosakos kūrinių tekstų. Visi kūriniai spausdinami pagal vieną kurį nors užrašymą. Tekstai redaguojami pagal dabartinės literatūrinės lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos normas, išlaikant originalo žodyną, archaines, tarmines ir kitas morfologines formas kūrinių meninei struktūrai išsaugoti.

Atskirų tautosakos rūšių kūrinių redagavimo laipsnis ir pobūdis yra kiek skirtingas. Dainos redaguojamos labai nežymiai, tuo tarpu daugumas pasakų dėl jų kalbos archajiškumo, dialektizmo gausumo ir kai kuriais atvejais dėl nepakankamos užrašymo kokybės reikalauja kiek didesnio kalbinto bei stilistinio redagavimo.

Dainuojamosios tautosakos kūriniai, kurie turi už-

rašytas vertingas melodijas (pvz., dainos, dainuojamoji pasakų intarpai ir kt.), spausdinami su melodijomis. Dainų melodijos dedamos kiekvieno tomo pabaigoje, po tekstų.

Šis penkiatomis yra pirmas tokios apimties apibendrinamojo pobūdžio lietuvių tautosakos leidinys. Jame išsamiau, negu bet kuriame kitame ligi šiol išėjusime antologiniame lietuvių tautosakos leidinyje atskleidžiama lietuvių tautosakos vertė bei įvairovė. Tad reikia tikėtis, kad šis leidinys bus naudingas lietuvių liaudies poetinės kūrybos tyrinėtojams, dėstytojams, mokytojams, studentams, mokslieviams ir apskritai visai plačiai lietuvių tautosaka besidominti visuomenė.

"Lietuvių tautosakos" pirmo tomo medžiagą spausdinti paruošė V. Barauskienė (darbo, kalendorinių liaudies švenčių ir apeigų, mitologinės, krikščionys, šeimos gyvenimo ir vaikų dainas) ir B. Kazlauskienė (vestuvines dainas bei dainas apie gyvūniją ir augmeniją). Melodijas spausdinti paruošė B. Uginčius. Tekstus redagavo filol. m. kand. Amb. Jonynas. Žodynėlių su-

darė K. Aleksynas. Aptariant šio tomo medžiagą bei paruošiant ją spaudai, dalyvavo ir kiti Mokslo Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto Tautosakos sektoriaus darbuotojai.

OI, IR ATVAŽIAVO

Oi, ir atvažiavo
Tolimi sveteliai,
Pastatė žirgelį
Pas rūtų darželį.

Pastatė žirgelį
Pas rūtų darželį,
Kalbino mergelę
Dar jaunų metelių:

— Mergelė jaunoji,
Balta lelijėle,
Ar eisi už manęs,
Jauno bernučelio?

— Aš eisiu už tavęs,
Jauno bernučelio,
Jei man pasamdysi
Zvankias muzikėles,

Jei man pasamdysi
Zvankias muzikėles,
Jei man suprašysi
Jauno jaunimėlio.

Jei man pastatysi
Žirgus and lenciūgo,
Žirgus and lenciūgo,
Karietą ant šliubo. —

Oi, kad man būtų
Mūrai mūravoti,
Oi, kad man būtų
Stogai drukavoti.

Oi, kad man būtų
Marmuro staleliai,
Oi, kad man būtų
Krikštolo langeliai.

Mano kelias į muzikos meną

Lietuvos Operoje

TĘSINYS

J. Tumas-Vaižgantas buvo didžiausias mano talento ir balso gerbėjas. Dovanodamas man savo atvaizdą, jis užrašė: "Giliai mano simpatijai artistui Sodeikai, kurio balsu aš ir mirdamas gėrėsiuos, — 1923.1.10."

Šiam žvaliam, judriam, linksmo būdo, labai kalbiam, simpatingam žmogui viskas rūpėjo, jis visur suspėdavo. Tai buvo entuziastingas operos meno gerbėjas. Mus, artistus, jis vadindavo lakštingalomis. Mes jį mylėjome ir gerbėme. Kai jis sėdėdavo teatre, labiau pasitempdavom, pasistengdavom.

Muzikas kritikas V. Zadeika, rašydamas apie tą patį spektaklį "Lietuvos" dienraštyje (1921.XI.24 d.), pareiškė:

Didžiausia turinio atžvilgiu partija Rigoletto tenka A. Sodeikai. Rigoletto — juokdario tipas, tėvo, turinčio gilią meilę prie neteisėtos savo dukters... Tą psichologinį labirintą, komplikuoatą išsioję rolę, nepatvaraus charakterio tipą p. A. Sodeika atvaizdavo ku geriausiai. Visas tos rolės vaidinimas pasižymėjo nepaprastu natūralumu. Pažymėtina taip pat didelė tobulumo pažanga A. Sodeikos balse su aiškia dikcija, todėl ir visos rolės atlikimas sudarė nepaprastą įspūdį, parodžiusio A. Sodeiką esantį tikro artisto vaidintojo.

Šia proga noriu papasakoti, kaip aš ruošiau operos vaidmenis.

Norėdamas gerai įsisavinti Rigoletto charakterį, buvau nuvykęs keturiems mėnesiams į Italiją, kur žiūrėjau daug šios operos spektaklių su įvairiais tos rolės atlikėjais. Specialiai mokiausi dainuoti pas garsų italų baritoną, kuris daug kartų buvo šią rolę dainavęs. Parvažiavęs į Lietuvą, gerokai dirbau, režisieriaus A. Sutkaus padeda-

A. Sodeika

mas: ieškojome įvairių sceniškų judesių II-me veiksmo, atėjęs į darželį pas savo dukterį Gildą, bandžiau, grojant linksmai muzikai, iš džiaugsmo šokti. Vietomis (III-me veiksmo) mėginau dainuoti, gulėdamas prieš hercogą juokingoje pozėje. Pagaliau mes vis dėlto priėjome išvados, kad operoje svarbiausia yra vokalinė pusė, todėl atsiskaiavo visko, kas trukdė laisvai ausuoti bei gerai dainuoti.

Su savo dabartine žmona buvome susitarę susituokti, kai tik aš grįšiu iš Italijos. Bet čia mudviem kelią pastoj "Rigoletto," — sutuoktuves turėjome atidėti, kol sudainuosiu premjerą. Aš ir dabar tebemanau, kad tikras artistas pirmiausia privalo mylėti savo meną ir viską jam paaukoti.

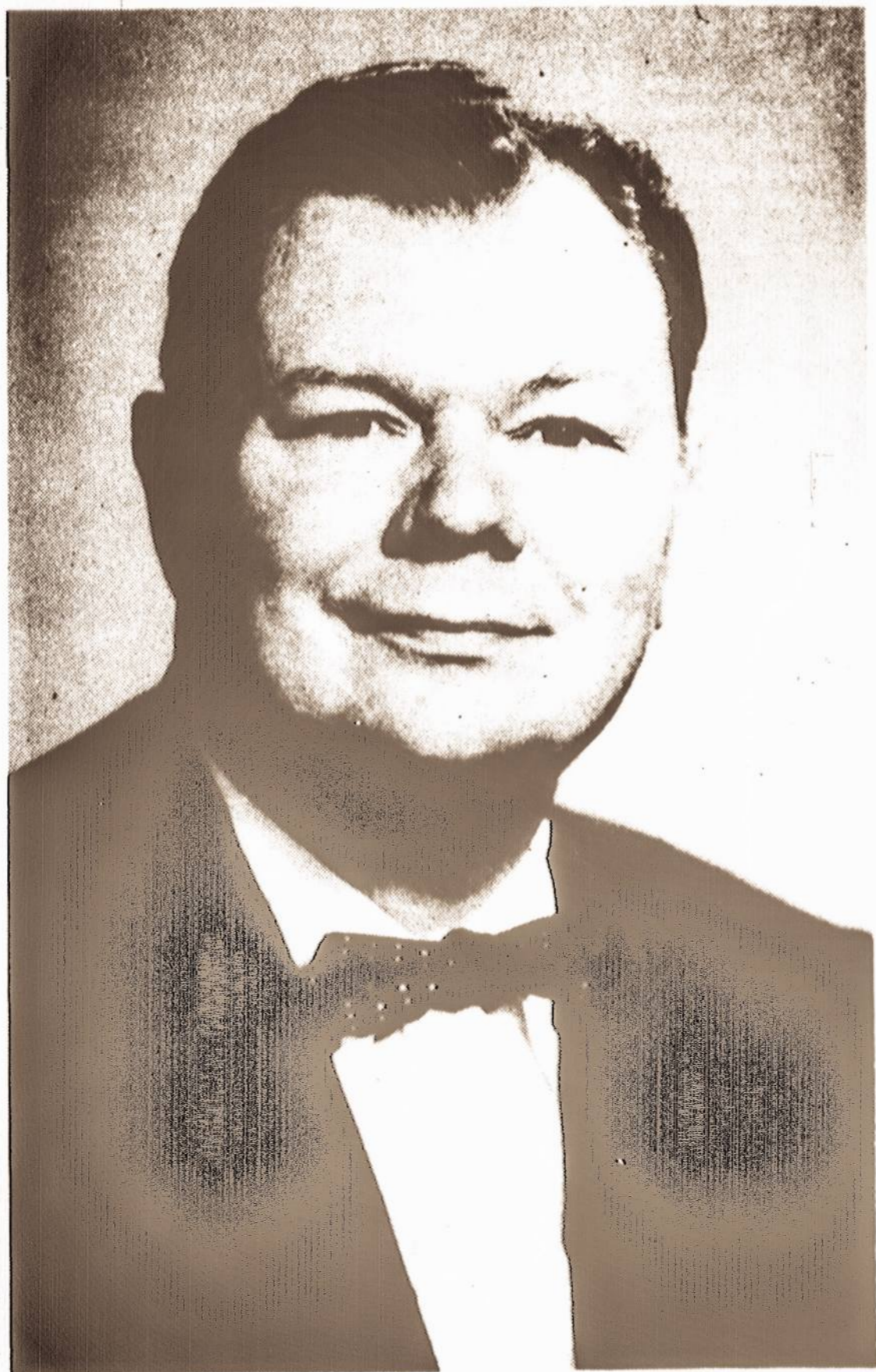
Sekanti mano rolė — Demonas. Ruošti ją buvo sunkiau, nes šios operos matyti man neteko. Atsidėjęs studijavau patį Lermontovą, na, žinoma, ir A. Rubinsteinino muziką. Demonas — labai dėkingas vaidmuo baritonui. Kurioje kitoje operoje rasite tiek arlių? — net penkios! Blogiausia buvo su plastiniais judesiais, kurių aš konservatorijoje nebuvau mokėsis. Nors dirbau su maskviškiu režisierium V. Šumskiu, jis negalėjo man vienam daug laiko skirti. Teko kreiptis privačiai į buvusią baletmeisterę, dailininkę Dubeneckienę-Kalpokiene, kuri man nemaža padėjo.

Po didelių pastangų sukūriau savotišką Demoną. Labai norėjau, kad jis būtų panašus į dailininko Vrubello tapytą, ilgai jį studijavau. Šį vaidmenį mėgau ir su pasisekimu dainavau, kol leido manoji išorė. Ypač man patikdavo paskutinis dramatiškas veiksmas. "Demonas" turėjo didelį pasisekimą, dažnai buvo vaidinamas.

Ir šis mano sukurtas vaidmuo buvo labai teigiamai įvertintas, o mano gerbėjas J. Tumas-Vaižgantas mane net žavėtoju vadino...

Dar noriu papasakoti, kaip ruošiau Ontegino vaidmenį. Pirmiausia, žinoma, atsidėjęs skaičiau Puškiną. Daugdavė man ir geniali Čaikovskio muzika. Po repetičių išėjęs į gatvę, bandydavau ieškoti Ontegino eisenos. Kartais

Jie ruošia Pasaulinės Parodos
lietuvių dienos programą

Muzikas Algis Kacanauskas, Pasaulinės Parodos lietuvių dienai rengti muzikų komiteto pirmininkas.

KOMPOZITORIAMS SIŪLO PLĖSTI TEMAS

(E) Lietuvių kompozitorių veikloje jaučiamas pagyvėjimas — tai pastebi Tiesa (139 nr.) ir nurodo į kai kurių Lietuvoje kuriančių kompozitorių darbus. J. Juzeliūnas sukūręs vokalinę-simfoninę poemą "Pelenų lopžinė" (J. Marcinkevičiaus tekstas). Jei pirmasis kūrinys skirtas Pirčiupio tragedijai, tai Bašinsko kantata vaizduojanti... Kovą

už Tėvynės (suprask, sovietijos) laisvę, tautų draugystę.

Panašios temos ir kitų kūryboje, pvz., V. Paketūro simfoninėje poemoje "Legenda apie karį" ar V. Jurgučio simf. poemoje "Mirties fortas." Kiti kompozitoriai sukūrę nedidelės apimties simfoninius kūrinius, pvz., Z. Aleksandravičiaus variacijos,

taip užsimiršdavau, kad nepasisveikindavau su sutinkamais; jie ėmė kalbėti, jog Sodeika įsivaizduoja esąs jau didelis artistas ir todėl nesisveikina... O aš taip būdavau Onieginio apsvaigintas, kad nieko kito nei norėjau, nei galėjau matyti. Tačiau šis vaidmuo ne taip labai prilipo prie manęs; labiau mėgau dramatinį, temperamentingus vaidmenis.

Didelį darbą turėjau atlikti, ruošdamasis Ofenbacho operai "Hofmano pasakos": mat, čia vienoje operoje iš karto susidūriau su keturiais charakteriais. Dirbau su režisierium Viekovu, kuris pats šiuos vaidmenis buvo kadaise dainavęs, todėl jam buvo lengva šiuos charakterius išaiškinti ir kitiems. Dirbau daug ir, man rodėsi, — sėkmingai. Šiuos vaidmenis mėgau, nors būdavo keblu — kiekvienam veiksmui reikėjo persirengti ir persigrimuoti. Rusų kalba Kaune ėjęs laikraštis "Echo" 1925 m. lapkričio 19 d. numeryje rašė apie mane:

Vakar labai geras buvo A. Sodeika — kiekviename spektaklyje skirtingas, malonus ir nenusibostą aktorius. Jį, aišku, lengva pažinti iš jo sodraus, puikaus balso, bet grimas ir vaidyba jį pakeičia. Kai A. Sodeika nori, — jis vaidina puikiai, o vakar, matyt, šį norą jis jautė.

Labai mėgdavau dainuoti Figaro Rossini "Sevilijos kirpėjuje." Šį vaidmenį muzikiniu atžvilgiu paruošiau Italijoje, mačiau daug įvairių jo atlikėjų. Scenišką vaidmenį ruošiau su režisierium Arbeninu. Tai buvo pavyzdingas režisierius. Jau pirmojoje repeticijoje jis nurodydavo, ką turi veikti, tardamas kiekvieną svarbesnę frazę. Tokiu būdu jau pirmoje repeticijoje įsirašydavai į savo klavirą pastabas, kurios vėliau beveik nesikeisdavo. Toks režisieriaus darbo metodas padėdavo greičiau pastatyti operą. Figaro vaidmuo sunkus vokalinio atžvilgiu; čia reikia neišpasakytos technikos — balso lankstumo. Ypač tuoj po dramatinį vaidmenį, be atitinkamo poilsio jį dainuoti sunku, beveik neįmanoma.

Kadangi teatre ilgai nebuvo daugiau stiprių solistų baritonų, tai tekdavo dainuoti įvairius vaidmenis. Kiekvieno, kad iš mažo vaidmens charakterį stengdavaisi gerai pažinti, išstudijuoti, bet, žinoma, ne visi sekdavosi gerai

Geologui J. Dalinkevičiui 70 m. amžiaus

(E) Birželio 15 d. Lietuvoje pažymėtos įžymaus mokslininko, kalnų pramonės inžinieriaus geologo Juozo Dalinkevičiaus 70 gimimo metinės.

Jis gimęs 1893 m. Ukmergės apskr., Pamušio k. Sukaktuviniuko nuopelnei ypač dideli Lietuvos geologijos mokslui. Jis aukštuo-

sius mokslus išėjo Petra-pilyje ir Kaune (1930). J. Dalinkevičiui mineralogijos ir geologijos mokslų daktaro laipsnis suteiktas 1933 m. Grazo universitete, Austrijoje.

Mokslo darbą Lietuvoje J. Dalinkevičius pradėjo 1925 m. Jis yra parašęs daugiau kaip 85 mokslinius darbus

ir straipsnius iš įvairių geologijos sričių, iš astronomijos. Ypač svarbūs jo darbai Lietuvos ir Pabaltijo regioninei geologijai. Jis yra ir eilės geologinių žemėlapių autorius.

Visa sukaktuviniuko mokslinė karjera vyko laisvosios Lietuvos laikais — 1925 m. jis buvo laborantu gamtos muziejuje, o 1939 m. jau Vilniaus universiteto e. o. profesorius.

Šiuo metu Lietuvoje atliekant giliaisiais gręžiniais paremtus geologinius tyrimus, juose dalyvauja per 150 Dalinkevičiaus mokinių. Prof. dr. J. Dalinkevičius minėjo ir 45 pedagoginio darbo metus. Šiuo metu Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultete jis vadovauja Geologijos katedrai. Sukakties proga Aukšč. Sovietas Lietuvoje jam suteikė nusipelnusio mokslo veikėjo garbės vardą.

Aktorius Kazys Vasiliauskas, Pasaulinės Parodos lietuvių dienos meno sekcijos pirmininkas.

Spaudoje

Draugo liepos 23 d. laidoje Pasaulio lietuvių selmo išvakarių proga rašydamas, Pranas Alšėnas iš Kanados, tarp kitų dalykų, sako:

... Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kaip matome, jau yra žodis, "tapęs kūnu" Taigi, kažkieno pastangos PLB suorganizuoti, suredaguoti ir paskelbti Pasaulio Lietuvių Chartą — nenuėjo niekais. Čia ir iškyla pirmasis klausimėlis: "O kas gi buvo tas "kažkas"?"

Atsakymas — o gi VLIKas, kuriam tada pirmininkavo visokeriopos mūsų veiklos veteranas prel. Mykolas Krupavičius. Jis buvo ir tėbėra PLB tėvas."

Alšėnas siūlo, kad Pasaulio Lietuvių Seime Toronte būtų pakviestas dalyvauti prel. Krupavičius ir pasirūpinta padengti jo atvykimo išlaidas.

Turbūt, neatsiras tokių, kurie tokios minties neparemtų. Tik keista, kad pats Alšėnas, būdamas arti Seimo rengėjų, tokį klausimą kelia viešai spaudoje, kai tuo tarpu galima jį ten pat Toronte išspręsti.

Naujienos savo liepos 23 d. laidoje, atsiliepdamos į Vienybėje tilpusią pastabą, kad Naujienos nusižengia savo linijai, kai deda gana objektyviai parašytus Raščiausko įspūdžius iš jo apsilankymo Lietuvoje, tokią pastabą vadina "žlibių insinuacija."

Ir toliau redaktorius aiškina, kad Naujienų linija nesanti priešinga objektyvumui. Jei taip, kaip gi tada su Dan Kuraičio įspūdžiais?

Dirvos liepos 22 d. laidoje bibliotekininkė Hypatis Yčaitė-Petkuvienė savo rašinyje "Kodėl Amerikos bibliotekose mažai lietuviškų knygų?" pataria lietuviams labiau domėtis tomis knygomis.

Ji rašo: "...Jeigu norime, kad tautinė grupė Amerikos bibliotekose paliktų savo pėdsakus, turime pareikšti susidomėjimą ta literatūra, apie kurią nuolat kalbame ir dejuojame. Lan-kydami savo vietos bibliotekas ir pareikšdami tenai savo pagledavimus.

atlikti. Sukūriau jų daugiau kaip penkiasdešimt. Teko man dainuoti net Mussorgskio Borisą Godunovą. Nors mano balso charakteris ir ne visai jį atitiko, bet dirbau noriai. Jaučiau didelę atsakomybę: juk Borisą Godunovą yra sukūręs genialusis Šaliapinas, Gilinausi į epochą, skaičiau Pushkiną, o beklauydamas Šaliapino Boriso Godunovo vaidmenyje įdainuotų plokštelių, ne vieną jų visiškai nuzulinau. Kur sugriebęs Šaliapino Godunovo nuotrauką, žiūrėdavau, studijuodavau ją. Scenišką vaidmenį ruošiau su režisierium Pavlovskiu, buvusiu Rusijos dainininku. Daug teko dirbti, iš kailio nertis. Premjerą dainavau 1930 m. kovo 23 d. Atrodė, kad sukūriau neblogą Borisą, bet kai atsirado dainininkų bosų, šios rolės atsisakiau.

Ne visuomet recenzentai, kritikai mane glostė, ne visada mokė, gero linkėdami. Pasitalkydavo ir tokių, kurie iš pavydo, norėdami nulaūžyti man "ragus" ir pabloginti sąlygas teatre sekantį sezoną, rašydavo žiaurias, niekinančias recenzijas.

Kartą buvo paskelbta viena opera, bet, spektaklio dieną staiga susirgus kažkuriam artistui, ji buvo atšaukta, pakeista kita. Dvi valandos prieš spektaklį teko dėtis naują grimą ir ruoštis kitam vaidmeniui. Sekančią dieną laikraštyje pasirodė recenzija apie vaidmenį, kurio ne dainavau, apie operą, kuri buvo atšaukta ir neįvyko. Vadinasi, ši recenzija — labai nepalanki — buvo parašyta iš anksto, prieš spektaklį. Tai nesąžininga, žema, šlykštu, bet ką padarysi — negi teisman trauksi?! Nusispauni, nuryji tą karčią piliulę ir dirbi toliau. Kartais koks nors piktas recenzentas pasistengdavo prieš sunkų spektaklį įdėti į laikraštį niekinantį straipsnį, norėdamas sugadinti man nuotaiką. Bet vis tiek — esi artistas ir turi visada sąžiningai atlikti savo pareigas. "Juokis, pagliaccio, nors iš skausmo ir plyštų tau širdis..."

Vis dėlto, nepaisant visų nemalonumų, savo profesiją mylėjau, dirbau nuoširdžiai ir labai daug. Kartais per sezoną (per 8 mėnesius), be eilinių spektaklių, padainuodavau keturias, penkias operų premjeras. Nelabai mėgau dainuoti koncertuose, nors dažnai tekdavo juose dalyvauti. 1928 m. vasaros atostogų metu nuvykau į JAV, į koncertų turnė. Per du mėnesius dainavau daugiau kaip 30 koncertų.

Bus daugiau

Mano apsilankymas Lietuvoje

Fotografai Eugenijus Maclus ir Zenonas Serafinas, aktorė A. Vainiūnaitė-Kubertavičienė ir kt., su kurlais buvau Vilniaus aerouosto iškilmėse, paaukoko visą likusią Kalėdų dieną su manim važinėdami ir vaikštindami po Vilnių.

Kol dar buvo šviesu, naudojoms proga filmuoti praeivius gatvėse ir įdomesnes vietas. Džiauglaus visur matydama lietuviškus užrašus. Tiesa, prie visokių pastatų, krautuvų, įstaigų ir kt., buvo ir rusiški užrašai, bet vis dėlto, geriau, negu lenkų okupacijos metais, kada Lietuvos sostinė buvo visiškai sulenkinta.

Ūrašiau, kad pavažiutuome prie buv. Vytauto Didžiosios gimnazijos netoli Lūkiškių (dabar Lenino) aikštės. Ten gi pradėjau savo pirmąsias mokyklos dienas... Tais takais mano išvaikščiota apie ketverius metus, baigiant mažamečių 3 skyrius ir pirmąją gimnazijos klasę. Tas nedidelis pastatas buv. Pilypo gatvėje, kur buvo lietuviška gimnazija, tebestovi, bet dabar jau paverstas gyvenamu namu.

Vėliau pavaikštindėjome ir prie Vilniaus Universiteto. Didžiuluma studentų čia dabar lietuvių, o kai mes Vilniuje gyvenome, tai lietuvių studentų, baigusių Vyt. Didž. Gimnaziją, visai nepriimdavo.

Automobiliu po Vilnių...

— Turėsite apsilankyti Lietuvoje vasaros metu, — man patarė. — Jeigu ne ankščiau, tai bent 1965 metais, kai vyks Antroji Dainų Šventė, dalyvaujant visos Lietuvos dainų ir šokių ansambliams.

VAIKŲ DARŽELYJE

Po Žvėryną važinėjant, Serafinas pasakojo apie naujai įkurtą patį moderniausią vaikų darželį Lietuvoje, kurį lankys jo sūnelis.

Jos žmona, kaip ir pats Serafinas, dirba Eltoje, ir nuolat susiduria su savo sūnaus priežiūros problema, kai jiedu tarnyboje. Todėl jis taip džiaugėsi, kad toks puikus vaikų darželis įkurtas arti jo gyvenamosios vietos.

— Būtu įdomu pamatyti, — sakau Serafinui, — su tokiais pat problemomis ir mes Amerikoje susiduriame. Mano Juozukas vaikų darželyje beveik užaugo, nes man su vyru tekda vo ilgiausias valandas praleisti prie laikraščių.

— Jeigu tikrai norite apsilankyti, lukterkite. Aš pasiteiraučiau ar būtų patogų šiuo laiku uželti, — Serafinas pasiūlė.

Sugrįžęs prie automobilio, jis pranešė, kad visi esame maloniai kviečiami.

Apžiūrėję pirmojo aukšto kambarius, užlipome į antrąjį. Čia viename kambaryje užtikome anglų kalbos klasę, kurioje tvarkingai susėdę buvo apie 30 vaikų — berniukų ir mergaičių.

Priekyje atsistojo mokytoja — Valerija Rutokaitė, iškėlusį lėlę angliškai klausia: "What is this?"

Pakilo kelios rankutės, ir vienas berniukas atsistojo angliškai atsako: "This is a doll."

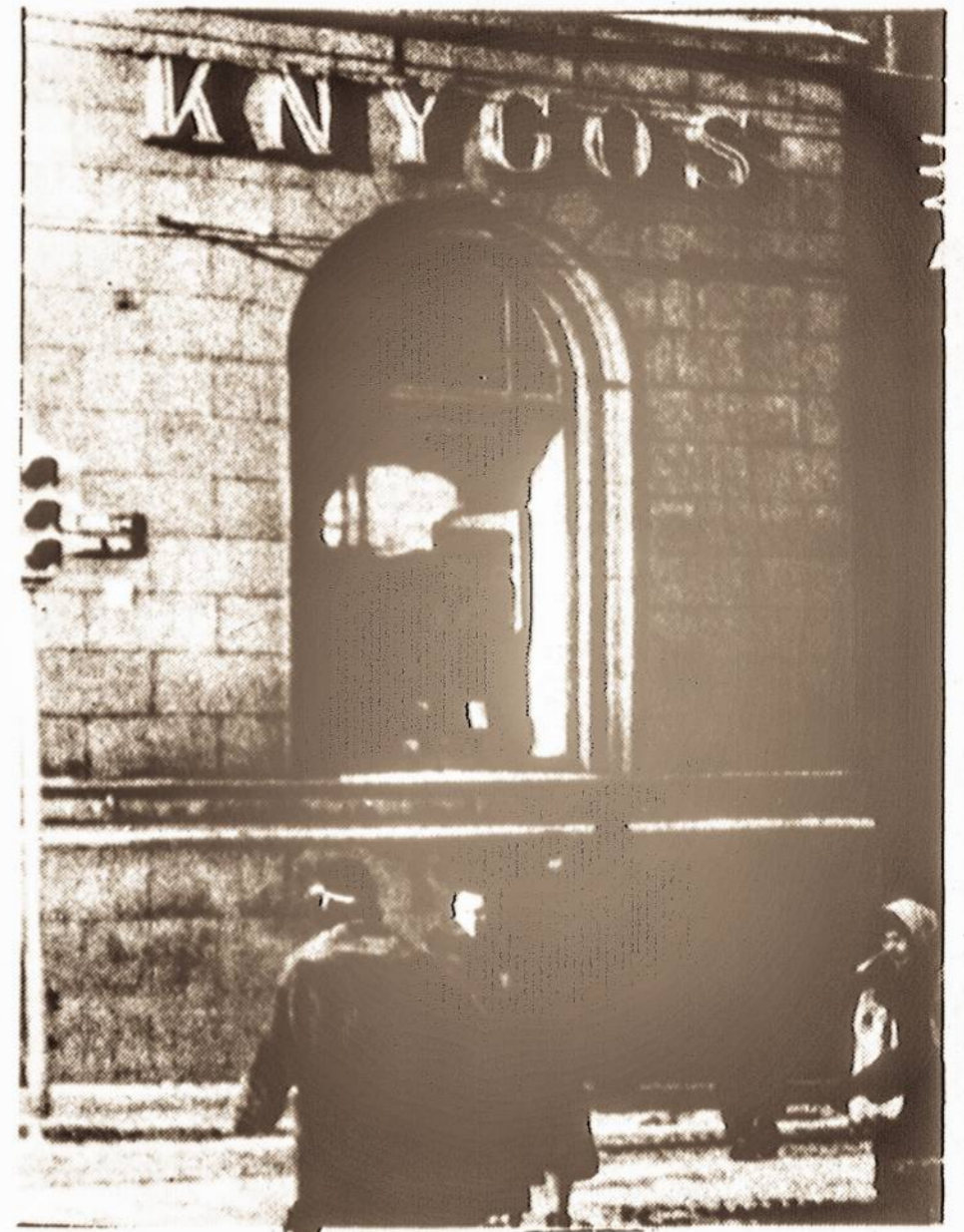
— Very good, — tą berniuką pagyrė mokytoja ir toliau rodydama įvairius daiktus, tęsė pamoką.

Stebėjau, ne tik gera vaikučių angliška tarena, bet ir tuo, kad tokie mažamečiai jau mokami angliškai.

Netrukus pamoka pasibaigė ir vaikai išskubėjo laukan žaisti.

Bet man buvo įdomu patirti, kur mokytoja Rutokaitė taip gerai angliškai išmoko.

— Aš esu gimusi Amerikoje, Philadelphijoje, — ji pasakojo. — 1928 metais su tėvais atvykome į Lietuvą ir jėms mirus nebenorėjau Ame-

Lietuviški užrašai Vilniuje.

rikon sugrįžti. Čia suradau naują gyvenimą, naujų draugų, be to, labai pamilau Lietuvą.

— Koks įdomus sutapimas, — jai sakau. — Aš taip pat gimusi Philadelphijoje, esu buvusi vilnietė. Bet, sakykite, ar dabar nesigailite, kad negrįžote į gimtąją Philadelphiją?

— Tikrai, ne. Amerika man tapo svetimu kraštu, — Rutokaitė atsakė.

Kai palikome vaikų darželį, jau buvo sutemę, nors dar nevēlu. Gallėjau, kad nespėjome nufilmuoti lauke žaidžiančius vaikus, kurie po savo anglų kalbos pamokos, tarpusavyje kalbėjosi lietuviškai.

Tai būsimoji Lietuvos karta — galvojau. Jeigu ir tie vaikai išaugs tokiais gerais lietuviais, kaip Eugenijus Maclus, kuris gimęs Lietuvoje 1940 metais, ar 32 metų amžiaus Zenonas Serafinas, kuris prisimena Lietuvos nepriklausomybės laikus ir augęs sunkiausiais karo okupacijos metais, tai nėra pavojaus, kad ta naujoji karta, auganti komunistiniame režime, nutaūtų ar surusėtų.

Maclus ir Serafino dėka, Vilniuje viešėdama turėjau progos sutikti gana daug jų amžiaus jaunimo. Aple visus išsivežiau geriausius įspūdžius.

Vieno pokalbio metu Serafino bute patyriau, kad Amerikoje gyvenęs J. Miklovas — vienas iš jo artimiausių buvusių draugų.

— Kaip jam sekasi? — teiravosi Serafinas.

— Nežinau, nes susipažinau prieš pat savo kelionę į Lietuvą viename pobūvyje Brooklyne, — Serafinui pasakojau. — Bet, turbūt, jis ilgisi Lietuvos, nes kai, pasakiau jam, kad Kalėdas praleisliu Vilniuje, jisai pareiškė, kad kažin ką duotų, kad nors dviem valandom galėtų pabūti Lietuvoje.

— Jei tektų Miklovą sutikti grįžus Amerikon, kokius linkėjimus jam perduoti? — klausiu Serafiną.

— Pasakykite Miklovui, kad man jo labai gaila...

Tokie buvo Serafino sveikinimai buvusiam kolegai.

Bus daugiau

... neapsakomo grožio vaizdas.

Aplankiau Vingio parką ir tą garsiąją estradą, kur vyksta dainų šventės ir kt. vasaros koncertai.

Išvydau neapsakomo grožio valzdą. Pušyno apsupta, didžiulė aikštė ir milžiniška estrada, apgaubta giliu sniegu. Žavėjau, tuos nepaprastus žiemos grožius, nors visi tvirtino, kad Vingio parką tikrai tegalima įvertinti vasarą.

Mokytoja Valerija Rutokaitė iš Philadelphijos juos moko angliškai...

Nepakankamas auklėjimas - proto ligų šaltinis

Pažiūrėkime, kad dedasi čia, kur auklėjimui vis dar ieškoma naujų kelių. Oficiali, valdžios patvirtinta, statistika štai ką skelbia. Amerikoje, toje virš 180 milijonų žmonių šalyje, yra 9 milijonai žmonių, sergančių proto ligomis ir asmenybės sutrikimais. Iš jų pusantro milijono yra tokių proto ligonių, kurie privalo būti gydomi ligoninėse. Likusieji septyni su puse milijono yra nerviški, nepilnos asmenybės.

Dar yra pusantro milijono tokių, kurie jau gimsta menką proto pajėgumą turėdami. Vienas iš tuzino dabar gimstančių mūsų vaikų kada nors gyvenime turės taip didelį nervų pairimą, kad jam reikės gultis psichiatrinėn ligoninėn.

Šiandien ir kasdien per metus šio krašto ligoninėse guli 650,000 protinių pacientų. Priedui dar turima 20,000 nuomariu sergančiųjų ir 120,000 silpnasmegečių.

Kasmet po 265,000 tarp septynių-septyniolikos metų amžiaus vaikų yra pristatoma į naujųjų nusikaltėlių teismus. Įsidėmėkime - jau nuo septynių metų amžiaus po teismus! Nemažai jau tuose teismuose yra ir lietuvų, buvusių DP vaikų.

Mat, proto ligos atsitinka nuo vaikystės iki senatvės. Pavojingiausia proto liga yra asmenybės suskilimas - schizofrenia. Ji dažniausiai pasitaiko pas jaunuolius ir vaikus. Daug suaugusiųjų apie 40-sius savo amžiaus metus suseraga minėta liga. Ypač moterys - jos tam laikotarpyje pergyvena gyvenimo persikeitimą -- gauna involucinę depresiją.

Daug serga proto ligomis ir senjų, arteriosklerozę turinčiųjų. Žmogui reikia iš pat mažens žmoniškai maitintis - atsparėsi būsimai visą laiką, o ypač senatvėje, kada to atsparumo mums daugiausia reikės.

Naujausias žodis psi-

chijatrijoje apie schizofrenija yra tai, kad manoma, jog kenksmingai pergyvenimai mažoj vaikystėj - pirmais septyneriais amžiaus metais - negera šeimoj nuotaka ir sutrukdytas psichologynis išsivystymas -- yra šios sunkios ir dažniausiai pasitaikančios nervų ligos priežastimj.

DIDŽIAUSIAS PRIEŠAS - NEAUKLĖJIMAS

Bet koks organizmas yra silpnas, jei atskiri jį sudarą narveliai yra liguisti. Negali ir joks kraštas būti stiprus, jei jame gyveną žmonės nėra sveiki. Didelė dauguma žmogaus negalių kyla iš žmogaus nesubrendimo. O nesubrestama todėl, kad nepradedama žmogus brandinti laiku -- tik jam gimus.

Dar ir to negana. Subrendė -- sveiki visapusiškai žmonės savaime neužauga. Tokiems žmonėms pas mus atėjimo kelius reikia pradėti rengti dar jiems nepradėjus motinos iščiujė. Tėvai turi būti visiškai sveiki, prieš naują gyvybę pradėdami.

Toliau reikia būsiam sveikam žmogui užtikrinti tinkamą augimą - motinos iščiujė, iki jam gimstant. Ir po to reikia mokoviškai sudaryti sąlygas beaugančiam žmogui, visokias neįgiamas įtakas iš jo kelio prašalinant, ir gėrio pradus jame nuolat puoselėjant.

Tik taip, o ne kitaip kaip elgdamiesi, galėsime pilnutinio žmogaus savo tarpe susilaukti. Todėl visų pirma turime patys pilnutiniais tapti ir apsišviesti -- tik tada kitus savu teigiamu pavyzdžiu sugebėsime brandinti ir šviesti.

Visa tai daugeliui žmonių nežinoma -- vis dar tūli tebemano, kad, nurodžius taisykles, galima patiems jų neprisilaikant -- vien vai-

kus pabarant, pabaudžiant -- juos tinkamais žmonėmis išauginti. Tai baisi neteisybė. Sveikas visapusiškai žmogus tik tada galės mūsų tarpe atsirasti kai jis sveiką paveldėjimą turės, kai jis visapusiškai sveikus auklėtojus ir tokią pat aplinką gaus. Nėra kito sveiko kelio į žmogaus žmoniškėjimą.

Todėl labai naudinga, kad ALVUDAS pasiryžo, susipratusių žmonių padedamas, šioj srityje savuosius šių dienų pedagogikos, psichologijos ir medicinos mokslų šviesa apšviesti. O šviestis visiems mums būtina reikią, nes jau pernelyg daug nervinių ligonių turim savo aplinkoj ir savo visuomenėj.

Šiame krašte net 55% visų turimų ligoninėse lovų yra užguldytą proto ligoniais. Ligoninės stokoja gydytojų ir gallesingų seserų. Net 40% -- atseit netoli pusės visų ligoninių yra nepakankamai aprūpintos gydomuoju ir slaugomuoju personalu.

Valstybinėse ligoninėse išleidžiama vienam proto ligoniui tik 4 doleriai parai, kai tuo tarpu privačiose -- net \$25.00. Gaila, kad tokių privačių ligoninių yra tik 3%. Proto ligoniai yra dar ir kitaip apiešti.

Motery Vieniybės narės, O. Budraitienė (kairėje) ir E. Povilanskienė su savo anūkėmis - būsimomis Motery Vieniybės narėmis.

Ilgametės vienybietės, žinomos veikėjas, Motery Vieniybės narės. Iš kairės - Izabelė Misiūniene Ieva Trečiokienė ir Natalija Kulbokienė susitikusios Mot. Vieniybės vasaros pobuvyje pas A. Sinušienę. Ieva Trečiokienė neseniai buvo padaryta antrosios akies operacija, kuri buvo sėkminga. Su Izabele Misiūniene ji rengiasi ateinančią rudenį išplaukti ilgesnei kelionei po Europą ir kartu su jomis vykti bando prikalbinti Kulbokienę. I. Misiūniene praėjusį pavasarį buvo išrinkta naująja Motery Vieniybės sekretore, o Trečiokienė jau daug metų pirminkauja Newarko Lietuvių Moterų Klubui. S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVERgreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-9683

LIETUVAITĖS MURMANSKO SRITYJE

(E) Birželio 16 d. per Vilniaus radiją perduoti pasikalbėjimai su lietuvaiteimis, dirbančiomis Sovietijos šiaurėje, Murmansko srity.

Kelios šiaurietės radijo bendradarbiui aiškino: mus į čia atsiuntė pagal komjau-nimo keliaplapius.

Merginos paklaustos, kaip jos vertina Bikovskio skridimą kosmose, tegalėjo atsakyti: nežinau ką sakyti.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

GERA NAUJIENA dirbančioms ir norinčioms dirbti motinoms. Buv. Lietuvoj mokytoja pigiomis ir geromis sąlygomis priima saugoti 3 metų ir vyresnio amžiaus vaikus. Geras maistas, privatiškas daržas ir patalpos. Bus einama ir to amžiaus vaikams pritaikinta programa. Prašoma telefonuoti VI 6-7087 nuo 8 ryto iki 6 val. vak.

Darius ir Girėno 30 sukakti minint Brooklyne: Prie didvyrių paminklo Lituanicos aikštėje minėjimo rengimo komiteto nariai su pagrindiniais programos dalyviais: iš k. l. d. komiteto nariai su pagrindiniais programos dalyviais: iš k. l. d. komiteto pirm. J. Šaltys, D. Klinga, P. Montvila, Helen Kubler, A. Gudonis, Lietuvos konsulas Vytautas Stašinskas, solistė Lionė Juodytė, M. Razgaitis (laiko vėliavą), adv. St. Briedis, J. Aymanas, A. Sodaitis, Br. Spūdienė, J. Vilkaitis ir kt.

PALANGOS "JURATĖ" TURĖJO SVEČIŲ NET IŠ ALTAJAUS KRAŠTO

(E) "Juratės" sanatorijos vyr. gydytojas Sadauskas per Vilniaus radiją informavo: iki vasaros sezono pradžios iš 716 ligonių, daugiausia buvę iš Leningrado, Minsko, Permės, net iš tolimojo Altajaus, daug buvę ir iš Baltarusijos, pagal Sadauską, "na, kiek ir iš mūsų Lietuvos respublikos." Esą daugelis "plačiosios tėvynės" ligonių išvykę patenkinti, daug prisidėjęs Palangoje veikias mineralinis vanduo.

Palangoje sutiktas senasis vasarvietės gerbėjas Aug. Gričius radęs daug naujų pastatų, tačiau pasigedęs vasaros estrados, scenos, kurioje galėtų pasirodyti išvykoms atvykę didesni teatro kolektyvai.

Apie kitus Palangos reikalus Vilniaus radiją informavęs miesto kultūros sk. vedėjas Valentas pasakojo, kad busių daugiau valgyklų. Tikimasi vasaros sezonui gauti pakankamai pieno produktų, dar ir geros kokybės varškės.

Manoma, kad šiais metais mėsos pristatymas nebus sutrukdytas, busių ir jautienos ir avienos.

Kitas Palangos pareigūnas ta proga nusiskundė vasarvietės lankytojais — esą, sezono metu neretai randama sutryptas žoles soduose ir parkuose, nuskintas gėles, apipiaustus ir nulaužytus medžius, medžiuose įraižytus įvairiausių inčialus. Jis baigė žodžiais: "Kviečiame į Palangą, brangūs svečiai, bet būkite kartu ir šeiminkai."

Namų pirkimas Amerikoje

Naujų namų ir butų statymas Amerikoje vis dar labai aukštame laipsnyje: beveik pusantro milijono per metus. Šiame krašte esant apie 45 milijonams šeimų, tai reiškia naują namą ar butą kiekvienoms trims iš kiekvieno šimto šeimų per metus.

Beveik du trečdaliai iš visų naujų namų, pastatytų kasmet, yra nuperkami privačių asmenų, likusieji yra išnuomuojami.

Dauguma perkančių namus yra tarp 25 ir 45 metų amžiaus. Naujavedžiai, augančios šeimos, kurioms reikia didesnių namų, ar žmonės, keičią vietą su savo naujais darbais iš vienos krašto vietos į kitą, yra tipiški namų pirkėjai. Kadangi senesni namai taip pat dažnai keičia savo savininkus, visa tai padaro namų pirkimą ir pardavimą didele ekonomine veikla krašte.

Dauguma namų šiandien kaštuoja tarp \$10,000 ir \$30,000. Mažai šeimų, žinoma, gali pakankamai sutaupti prieš namų pirkimą, kad galėtų visą sumą iš karto sumokėti. To pa-

sėkoje išsivystė bankai ir kitos skolinimo institucijos.

Tokios namams paskolos yra vadinamos "mortgages." Jeigu skolininkas negali gražinti savo skolos pagal sutartį, skolintojas turi teisę perimti namą ir vėl parduoti jį, kad atgautų savo pinigus. Tačiau tai pasitaiko retai. Faktinai, per kelis praėjusius metus tik vienas visų apdraustų paskolų procentas buvo nutrauktas.

Kadangi namų pirkimas yra taip plačiai išvystytas, federalinė valdžia įsikišo padėti abiem: skolininkams ir skolintojams. Ši pagalba yra valdžios garantija skolintojui, kad skola bus sumokėta, jeigu prireiks, net pačios valdžios. Dėl tokios garantijos bankai ir kiti skolininkai gali duoti paskolas su labai žemu nuošimčiu ir daug ilgesniam laikui, negu jie galėtų duoti savo rizika.

To rezultate jauna šeima, norinti įsigyti namus, gali pasiskolinti iki 90% namo vertės ir gali gražinti skolą lengvais mokėjimais per 10, 20 ar net 30 metų. Nuosimtis už skolą yra 5% me-

tams ant dar neužmokėto skolos skirtumo. Tuo būdu mokėjimai kas mėnesį beveik prilygsta nuomai, kurią šeima mokėtų, jeigu nuomotų.

Yra maždaug 33 milijonai namų savininkų JAV. Daugumai jų padėjo federalinės valdžios skolos namams apdraudimo programa. Palengvinti namų savininkystę buvo vienas Amerikos siekimų nuo 1933 metų, kai buvo įkurta Federalinė Namų Administracija. Nuo to laiko pagalba buvo teikiama garantuotų paskolų forma. Ne tik naujiems namams, bet ir tokiems specialiems dalykams, kaip namų gerinimui, ūkio namų moderninimui ir dabar namams senesnio amžiaus piliečiams.

Federalinė valdžia, be to, suteikė dideles paskolas ir davė fondus didelio masto viešiesiems būty pastatų vystymams dideliuose miestuose. Šis platus valdžios domėjimasis gyvenviečių išvystymui, viešai ir privačiai finansuojamam, yra labai svarbi Amerikos ekonomijos dalis, kuri vystosi jau per eilę metų.

A.C.N.S.

LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBO metinis piknikas įvyksta rugpiučio 25 d., Throg Neck stadione. Ten, prie vandens yra patogi vieta piknikui ir futbolo aikštė. Numatoma turėti 2-ias futbolo rungtynes: LAK 1-ji komanda su kviestu svečių klubu ir LAK futbolo veteranai su New Jersey veteranais arba su LAK rezervine kom., ar su LAK jaunių kom. Taip pat planuojama įvairūs sportiniai žaidimai, tradicinė TV aparato loterija ir kt.

MIRUS A. A. BALIUI SVALBONUI,

nuoširdžią užuojautą reiškiamo jo žmonai DR. ALDONAI SVALBONIENEI, SŪNUI INŽ. VYTAUTUI SVALBONUI IR UOŠVEI PONIAI NASTOPKIENEI.

Vanda, Kazys, Laima ir Algimantas Vasiliauskai

A. A. BALIUI SVALBONUI MIRUS,

dantų gydytoją Aldoną Svalbonienę, sūnų inž. Vytautą ir uošvę, jų gilioje skausmo valandoje nuoširdžiai užjaučia

New Yorko Lietuvių Dantų Gydytojų Draugija

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y. Telefonas: Virginia 3-3544

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. EV-green 7-2089

Sekmadienį, 1963 m. Rugpiučio - Aug. 4 d.

Visi keliai veda į metinį

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" RADIJO

PIKNIKA

rengiamą Didžiojo New Yorko lietuviams

JAMAICA POLISH NATIONAL HALL & PARK

108-11 SUTPHIN BOULEVARD, JAMAICA, L. I., N. Y.

Programoje:

- Lietuvaitės gražuolės rinkimas išrinkti "Miss Lithuania, 1963"
- Šokimo varžybos
- Lietuviškos sutartinės
- New Yorko Liet. Taut. Šokių Grup, vad. J. Matulaitienei

PIKNIKO PRADŽIA — 1 v. p.p. • ŠOKIAI — 5 v. iki 10 v. • PROGRAMA 4 v. p.p. Groja Romo Butrimo Orkestras

Liet. Valgių Bufetą Ruošia A. KAUNAS — Maisto Prekyba

PIKNIKAS ĮVYKS BET KOKIAM ORUI ESANT

Įėjimas — \$1.00 ir 25¢ už ženkliuką (auka Radijo Fondui)

Nuosirdžiai Jus kviečiame! — Jokubas J. Stukas, Direkt.

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Ši vasara lietuvių sportinėmis varžybomis Chicagoje nėra derlinga. Viena iš nedaugelio prošvaisčių buvo Pabaltiečių lengv. atletikos, teniso ir plaukymo pirmenybės, kurios buvo čia prarastos liepos 20-21 d.

Nors čia nebuvo vien tik lietuvių varžybos, bet jose dalyvavo nemažas skaičius lietuvių sportininkų, kurie lengv. atletikoje ir plaukyme nusikvėdė daugiausia pergalių. Lauko tenise, nors ir žaidžiant stipriam tūzui iš New Yorko — S. Arūnui, lietuviai turėjo nusileisti savo broliams.

A. Bielskus ir J. Nasvytis iš Clevelando buvo atvežę didžiausią būrį sportininkų, o nuo jų nedaug atsiliko T. Paulius, O. F. M., kuris iš Toronto sugebėjo prisitaikyti nemažą grupę jaunimo. Prie jų prisidėjo keli iš Detroito, o likusieji — iš Chicagos. Viso buvo apie 50 lietuvių.

Vyrų 100 m. bėgimų laimėjo lietuvis Ed. Alexejun su 11 sek. pasekme. Viena sekundės dalele nuo jo atsilikęs, antruoju ėjo A. Vassys. Ed. Alexejun laimėjo ir 200 m. bėgimą (22,7 sek.), o taip pat ir 400 m. bėgimą (50,6 sek.) J. Kolovičius nugriebė 800 m. bėgimą (1:58 2 min.) ir 1.500 m. bėgimą (4:16 0 min.). A. Žalauškas išėjo laimėtoju šuolyje į tolį (6,88 m.) ir trišuolyje (13,07 m.) Lietuviai laimėjo 4 x 100 m. ir 4 x 400 m. estafetes ir eilę kitų rungčių, kurias visas čia nėra galimybių išvardinti.

Plaukyme stipriai pasirodė lietuviškos merginos, kurių tarpe pažymėtina buvo 12 m. amžiaus mergina iš Toronto N. Kekšaitė, neradusi sau lygių ir moterų grupėje. Ji laisvame stiliume 50 m. praplaukė per 33,1 sek. Antrąja tūli atsilikusi buvo kita lietuviškaitė T. Malinauskaitė (48,0 sek.). Kėkšaitė taip pat laimėjo ir 100 m. laisvo stiliaus varžybas. Ji buvo lietuvių komandoje (su Jurevičiūte, Malinauskaite ir Kučinskaitė), kuri išėjo laimėtoja 4 x 50 m. laisvo stiliaus ir "medley" estafetose.

Nors šios varžybos buvo S. Amerikos pabaltiečių

pirmenybės, tačiau jos žiūrovų nesutraukė. Jos stebėjus tik sekmadienį, buvo galima matyti tik apie 10 žiūrovų, kurie, galimas dalykas, buvo sportininkų artimieji. Žaidynių pravedimu rūpinosi latviai su žinomu latvių sporto veteranu V. Baumanui priekyje.

Šią vasarą mintys grįžta į 1938 metus. Pagalvoji apie tuomet vykusią Tautinę olimpiadą Kaune. Jau 25 metai praėjo nuo tų dienų, bet joje dalyvavusieji sportininkai, žiūrovai na, ir tie, kurie anas varžybas yra pajutę iš kitų lūpa, jautriai atsiliepa apie tą didelį įvykį Lietuvoje sporto istorijoje.

Tautinėje Olimpiadoje dalyvavę Amerikos lietuvių sportininkai, Latvijos ir ypatingai Vilniaus lietuvių susilaukė šilto priėmimo. Vilniaus sportininkų vadovas pranas Žizmaras buvo

Potamo stovyklautojos prie Vilijos vandenėlių.

B. Kerbelienės nuotrauka

Kaune laikomas savotišku herojumi, o į LFLS krepšinio komandos žaidėją Pr. Lubiną buvo atkreiptas visų sporto mėgėjų dėmesys. Kaip žinome, vyrų krepšinyje, nežiūrint, kad pas Kauno LFLS žaidė aukštaūgis Lubinas, laimėtoju išėjo Amerikos lietuvių krepšinio komanda, kurios žaidėjų dalis dar šiuo metu tebegyvena Chicagoje.

Ir šiomet, panašiai kaip prieš 25 metus, Lietuvoje

vyko didžiulės varžybos, nors jose dalyvavo tik Lietuvos ribose gyvenantieji sportininkai. Liepos 10 d. Vilniuje buvo užbaigta III-ji "tarybinės" Lietuvos spartanijada, kurioje varžėsi tūkstančiai sportininkų įvairiose sporto šakose. Į šias varžybas buvo įjungta net 30 tūkstančių (iš 40 tūkstančių sportuojančio jaunimo) sportininkų. Į baigines varžybas Vilniun buvo suvažiavę 2,000 sportininkų.

Miestų grupėje taškais I vietą užėmė Kauno sportininkai, o rajonų — Alytaus reprezentantai. Varžybų metu buvo pagerinti 37 Lietuvos rekordai.

Vilniuje išeliantis Sporto laikraštis plačiai aprašė šias varžybas, kurios sportuojančiam jaunimui Lietuvoje buvo gražiu ir nedažnu įvykiu.

Chicagos lietuvių futbolininkai, turėdami atosto-

gas nuo pirmenybių, liepos 21 d. buvo sumanę išmėginti jėgas su graikų Olympic komanda, šiuo metu žaidžiančioje "major" divizijoje.

Šis lietuvių mėginimas nusisekė nekaip ir buvo pralaimėta gal būt pačiu aukščiausiu rezultatu Lituanicos istorijoje 2:9. Varžovai būtų galėję primušti dar daugiau įvarčių, tačiau pirmame kilynėje juos lydėjo nesėkmė.

Lituanicos komanda, kuri yra padariusi žymią atžangą (ne pažangą) turėtų pasitenkinti susitikimais su I, III ar III divizijos vienuolikėmis, nes tokie anksti pralaimėjimai nė komandai nė bendrai lietuviams garbės netiekia.

HIGHLAND PARK, Brooklyne, perduodamas 1 šeimos, moderniškas namas, 2 vonios, gražiai užbaigtas rusys, visi patogumai. \$22,500. Telefonuoti vakarais TA 7-7235.

Čia talpinamoje Lietuvos Sporto laikraščio (1938 m. liepos 28 d. numerio) nuotraukoje matome tų dienų vienus iš žinomiausių vyrų: krepšininikus Budriūną, Lubiną ir vilnietį Žizmarą.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKASKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAREMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley

LICENSED MORTICARS

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

60-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudo AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

175 REMSEN ST. BROOKLYN 1, N. Y.
Tel. MAIN 4-6400 UL 8-1061

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Annual Examinations - Issues your Insurance policy

VIENYBĖ

Užrašai po nuotraukomis, tūpustomis pereitos Vienybės 1 psl., per apsirikią sukelti. Po viršutine nuotrauka turėjo būti: Dariaus ir Girėno minėjimas Brooklyno Lietuonikos aikštėje liepos 13 d. GI po ta nuotrauka tūpęs užrašas priklausė nuotraukai, esančiai psl. apačioje, kur vaizduojamas kalbantis Pavergtųjų Tautų Asamblėjos pirm. dr. George Dimitrov ir pavergtųjų tautų atstovai su vėlavomis, Skaitytojus atsiprašome už šią nemalonią klaidą.

Marijona Kizytė, ilgametė Lietuvių Informacijos Centro direktorė, po sunkios operacijos Madison ligoninėje, šiuo metu sveiksta namie.

Pavergtųjų savaitės New Yorke iškilmės, įvykusios prie Pavergtųjų Tautų vitrinos priešais Jungtines Tautas, Salomėjos Narkėliūnaitės užfiksuotos spalvotame filme, pirmą sykį tapo parodytos užpereltą savaitę, Brooklyne Sinuso rezidencijoje įvykusiame Moterų Vienybės vasaros parengime. Taip pat visų pasitenkinimui buvo pademonstruota ir Ant. Valvados filmas iš Dariaus ir Girėno Lietuonikos krikštynų Chicagoje prieš 30 m. ir Valterio Sinuso spalvotos nuotraukos (slides) iš vienybėčių veiklos. Narkėliūnaitė savo filmą iš Pavergtųjų savaitės prijungs prie Amerikos lietuvių kronikos, kurią ji veža parodyti Argentinos lietuviams.

Adv. Stp. Briedis Brooklyne, liepos 13 d. Lietuonikos aikštėje Dariaus ir Girėno Paminklo komiteto rengtame didvyrių minėjime, angliškai paaiškino susirinkusiems apie minėjimo prasmę. Tame minėjime dalyvavo ir kitataučių svečių.

Albinas ir Ieva Trečiokai su newyorkiete Izabele Mišūniene lapkričio 9 d. išplaukia 25 dienų kelionei po Pietų Europą ir Šiaurės Afriką. Jei atsirastų norinčių kartu keliauti tuo pačiu laivu, kviečiama kreiptis į Trečioką. Kelionės kaina yra labai prieinama.

Skaitytojų dėmesiui

Vasarai einant prie pabaigos, ir Vienybė, kaip ir eilė lietuviškų laikraščių, nori šlokių tokių atostogų. Todėl redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė išvykstant į Pietų Ameriką, kur ji, Argentinos Lietuvių Balso kviečiama, lankysis su lietuviškais filmais, Vienybė iki rugpjūčio 30 d. išėis kas antrą savaitę.

Norime, kad ir Vienybės redaktorius Vytautas Širvydas (gyv. Norton, Vermont), Edvardas Sulaitis (iš Chicago) ir kiti bendradarbiai, kurie kas savaitę parūpina įdomią ir vertingą medžiagą laikraščiui, taip pat užsitarnautai pasidžiaugtų likusios vasaros dienomis.

Tos laikraščio "atostogos" sutelks progos leidėjams aptvarkyti eilę ūkiškų problemų: kai kurias mašinas, kuriomis Vienybė paruošiama, tenka atiduoti taisyti, be to, šį rugpjūčio mėnesį baigiasi naujųjų Friden mašinų išmokėjimo terminas. Yra ir visa eilė administracinių darbų, kuriu tegalima sutvarkyti tik nors kiek atsipalaidavus nuo intensyvaus darbo kas savaitę ruošiant laikraštį.

Skaitytojams bus keleriojai atlyginta ateinančiais numeriais. Salomėja Narkėliūnaitė iš Pietų Amerikos ketina parvežti reportažų ir tenyškčio lietuvių gyvenimo fotografijų.

Neišėjo praeitos savaitės liepos 26 d. laida ir nebus išleisti dar šie numeriai: rugpjūčio 9 ir 23. Vienybės skaitytojus laiku pasieks šios laidos: rugpjūčio 2, 16 ir 30, o nuo rugsėjo pirmosios savaitės (rugsėjo 6 d. laidos) Vienybė vėl reguliariai eis kas savaitę.

Šia proga maloniai prašome ir Vienybės skaitytojus: atsilyginti kurie dar neapmokėję prenumeratą ir pagal išgalės paaukoti mašinų fondui.

Vistems iš anksto dėkojame ir linkime gražių vasaros dienų.

REDAKCIJA IR LEIDĖJAI

Moterų Vienybės vasaros pobūvyje. V. Tysliavienė dalinasi išpūdžiais iš Lietuvos su Ona Stankiene (viduryje) ir jos dukra Marija Diržiene, žinomo kriaučių kontraktoriaus, velionio Jurgio Diržo našle. Lygiai prieš dvejus metus (1961 m. rugpjūčio 13 d.) Marija Diržienė savo motiną Ona Stankienę atsiėmė iš Lietuvos, bet pastaroji dabar pasiryžusi grįžti kuo greičiausiai atgal į Tėvynę, kur tebegyvena jos vyras Kazys ir kiti artimieji bei draugai. Ona Stankienė jau trečiu kart Amerikoje.

Liepos 21 d. Moterų Vienybės vasaros pobūvyje, kuris įvyko Amelijos Sinušienės ir jos sūnaus Walter rezidencijoje ir sodyboje prie Highland Boulevard, Brooklyne, tos pačios apylinkės lietuvis, žinomas velkėjas Rokas Povilauskas sako kalbą, kurią užbaigė daina. Iš kairės matyti Kupčinskienė, Walter Sinus ir kt. Dešinėje - O. Bobnaitė. Programą sėkmingai pavadė Moterų Vienybės valdybos narė Helen Venis.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

* Teofilė Klimienė, Moterų Vienybės šeimininkė ir žinoma velkėja, praneša, kad Vytautas Salvestras guli Veterarų ligoninėje (Fort Hamilton, Brooklyne), kur jam

buvo padaryta sunki operacija.

* Aktorius Kazys Vasilauskas išskrido į Montrealį, kur jam

* "Lietuvos Atsiminimų" radijo piknikas įvyksta šį sekmadienį, rugpjūčio 4 d. Polish National Home, Jamaica, N. Y. (žūr. garsinimą 10 psl.)

Moterų Vienybės vasaros pobūvio dalyviai A. Sinušienės sode liepos 21 d. Svečių tarpe (pirmoje eilėje) matyti E. Povilanskienė su anūke, S. Karvelis, jo žmona Alice, Rokas Povilauskas, M. V. pirmininkė Helen Kulber, Tillie Wallace, Budraitienė, Krulikienė ir kt. Antroje eilėje sėdi (iš k.) O. Stankienė, Mikolainienė, Šimėnienė, Andriušienė, Diržienė, O. Mitchelienė, Misiūnienė, Trečiokienė, A. Sinušienė. Stovi: J. Šimėnas, Povilauskienė, Bobnaitė, Arūnas, Diržytė, Mažeikaitė, jaunas Diržys, Ragelis, Daukantas, Mildred Mitchell, adv. S. Bredes, Puodžiuvienė, Tysliavienė, Bacevičienė, Klimienė, Kupčinskienė, Trečiokas, Virbickienė, Krulikas, Rūkštelienė. Gaila, kad redakcijai nepavyko sužinoti kitų asmenų pavardžių.